БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 91 (3829). | Шанба, 11 май 1968 йил. | Баҳоси 2 тийин.

МОСКВАДАГИ УЧРАШУВ

Болгария Коммунистик партияси, Венгрия Социалистик ишчи партияси, Германия Бирлашган социалистик партияси, Польша Бирлашган ишчи партияси, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг раҳбар арбоблари 8 майда Москвада учрашдилар.

Учрашувда қуйидагилар иштирок этдилар:

Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Болгария Халқ Республикаси Министрлар Советининг раиси ўртоқ Тодор Живков;

Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Янош Кадар;

Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Германия Демократик Республикаси Давлат Кенгашининг раиси ўртоқ Вальтер Ульбрихт;

Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Владислав Гомулка;

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев, КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг раиси ўртоқ Н. В. Подгорний, КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг раиси ўртоқ А. Н. Косигин, КПСС Марказий Комитетининг секретари ўртоқ К. Ф. Катушев.

Учрашув вақтида халқаро аҳвол ҳамда жаҳон коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг актуал проблемалари устида фикрлашиб олинди. Учрашув иштирокчилари ўз мамлакатларидаги аҳвол тўғрисида бир-бирларига маълумот бердилар ва марксизм-ленинизм, пролетар интернационализми принциплари асосида дўстона муносабатларни ва ҳар тарафлама ҳамкорликни бундан кейин ҳам ҳамма чоралар билан ривожлантиришга қатъий қарор берганликларини изҳор қилдилар.

Учрашув дўстона ва самимий вазиятда ўтди.

* * *

Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Владислав Гомулка, Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Болгария Халқ Республикаси Министрлар Советининг раиси ўртоқ Тодор Живков 9 майда Москвадан ватанларига жўнаб кетишди.

Қардош коммунистик ва ишчи партиялар раҳбарларини Внуково аэродромида КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев, КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюроси аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг раиси ўртоқ Н. В. Подгорний, КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг раиси ўртоқ А. Н. Косигин кузатиб қолдилар.

БАДАВЛАТ ДЕҲҚОНЛАР

Бир вақтлар ботқоқ, тўқайзорлардан иборат бўлган ерларнинг ҳуснини очиб, унумдорлигини ошириб, йилдан-йилга баракали хирмонлар кўтариб келаётган деҳқонларни бугун «миллионер деҳқонлар» деб атасак, муболаға қилмаган бўламиз.

Негаки, ўзларининг фидокорлик, омилкорлик, билан қилаётган меҳнатлари туфайли қадрдон колхозларини йил сайин бир эмас, бир неча миллион сўм даромад қиладиган хўжаликка айлантирган деҳқонлар областимизда оз эмас. Улар эл-юртнинг бойлигига бойлик қўшиш билан баробар ўзлари ҳам бадавлат бўлмоқдалар. Бугунги кунда улар яшаётган обод қишлоқларни, ҳашаматли уйларни кўрсангиз, ҳавасингиз келади.

Мазкур фикримизни бугун фақат биттагина колхоз мисолида исботлаб бермоқчимиз. Юқори Чирчиқ районининг марказига етмасингиздан, сал берироқда бир кўркам қишлоқ бор. Бу қишлоқ — «Ўзбекистон» колхозининг қишлоғи. Турна қатор бўлиб тизилиб кетган оппоқ уйлар, серҳашам маданий-маиший бинолар, замонавий усулда қурилган чорвачилик фермалари, машина-трактор парклари, устахоналар... Э-ҳе, буларни санаб тугатолмайсан киши.

Колхозчи деҳқоннинг хонадонига кирсангиз, бадавлат ва бахтиёр турмушнинг гувоҳи бўласиз. Ҳар бир хонадон ували-жували. Ҳар бир хонадонда ҳавасни келтирувчи уй жиҳозлари. Ҳар бир хонадонда водопровод, газ, телевизор, радиоприёмник, холодильник, кир ювиш машинаси... Кўпгина хонадонларда енгил автомашиналар, мотоцикллар. Ота-боболаримиз «Меҳнатдан келса бойлик — турмуш бўлар чиройлик» деб ана шунга айтганлар-да.

Хўш, бу колхоз кишилари шундай турмушга қандай қилиб эришишяпти? Аввало меҳнат билан, меҳнат бўлганда ҳам чинакам, фидокорона, омилкорона, оқилона, илғор тажрибага, фан ютуқларига суянган меҳнат билан эришишяпти.

Колхозга қарийиб чорак асрдан буён раҳбарлик қилиб келаётган Пак Ден Хиб, бош агроном Пак Пен Гван, бош бухгалтер Август Цой, экономист Николай Пак ўртоқлар билан хўжалик ҳаёти ҳақида суҳбатлашиб ўтирганимизда улар юксалишни ойнадай кўрсатиб турувчи бир қанча қувончли рақамларни келтирдилар. Келинг, хўжаликнинг фаолиятига баъзи бир рақамлар орқали бир назар ташлайлик.

Бу хўжалик — сертармоқ. Асосий тармоқларини пахтачилик билан лубчилик ташкил этади. Ана шу икки тармоқни тебратаётган деҳқонлар йил шароитлари ҳар қандай келган тақдирда ҳам ўзларининг кўп йиллик тажрибаларини ишга солиб, ҳамавақт «оқ олтин» ва «кўк олтин»дан баракали хирмон кўтариб келишаяпти.

Колхоз механизаторлари пахтачиликдаги ишларни машиналар зиммасига батамом юклаш йўлидан дадил бормоқдалар. Энг сермеҳнат иш бўлган пахта теримини машиналаштиришда кейинги йилларда кескин юксалишга эришилди. Сўнгги тўрт йил ичида машина теримининг кўлами тўрт баравар ошди.

«Кўк олтин» миришкорлари ҳам юбилей йилини катта ютуқлар билан якунлашди. Мамлакатга қарийб 23 минг тонна аъло сифатли каноп пояси етказиб берилди. Гектар бошига пландаги 149 центнер ўрнига 177 центнердан ҳосил олинди. 1300 гектар майдонда ҳосилдорликни шундай ошириш ҳазилакам гап эмас, албатта! Уста деҳқон Ким Ен Себ бошлиқ бригада лубкорлари эса ҳосилдорликни 211 центнердан ошириб юборишди. Александра Пак бошлиқ бригада аъзолари ҳосилдорликни пландагига қараганда гектар бошига 43 центнер оширганликлари эвазига 15 минг сўмликдан зиёд қўшимча ҳақ олдилар.

Эл-юртга бошқа қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари билан бирга дон ҳам керак. Бу шарафли вазифани колхоз ғаллакорлари чуқур ҳис этадилар. Шунинг учун ҳам улар йил сайин бор ғайратлари билан меҳнат қилиб, мўлжалдан зиёд хирмон кўтармоқдалар. Муҳаммад Аҳроров бошлиқ биргина бригада деҳқонлари 2400 гектар майдонда «олтин бошоқ» ундиришяпти. Улар юбилей йилида элимизга пландаги 1200 тонна ўрнига 2034 тонна ғалла армуғон этиб, топшириқни 169 процент қилиб бажардилар. Ахир, бу қаҳрамонона меҳнат-у, шу меҳнатнинг гўзал самараси эмасми?!

Хўжаликда чорвачилик тармоғи ҳам гуркираб ривожланяпти. Халққа гўшт, сут, тухум етказиб бериш йил сайин тобора кўпайтириляпти. Бу Вера Фарахова, Зуҳра Набиулина, Лидия Фролова сингари ўнлаб ишбилармон, меҳнатсевар, омилкор чорвадорларнинг ғайратшижоати туфайли бўлаяпти.

Колхоз азаматлари беш йилликнинг учинчи йилида тағин ҳам юксакроқ марраларни кўзлашяпти, тағин ҳам шарафлироқ ишларга қўл уришяпти, тағин ҳам бадавлатроқ турмушга эришиш тадбирларини кўришяпти. Бу йил мамлакатга илгариги йиллардагидан ҳам кўпроқ пахта, каноп пояси, ғалла, пилла ва чорвачилик маҳсулотлари етказиб беришга бел боғлаган колхозчилар хўжаликнинг ҳамма тармоқларида ишни тобора авж олдиришмоқда.

Пахта далаларида меҳнат қилаётган деҳқоннинг чеҳрасида табассум. Бу табассумнинг боиси шундаки, қиши билан кўрилган тараддуд, эрта баҳорги қизғин ҳаракат эндиликда ўзининг илк смараларини кўрсата бошлади: яшил квадратлар яшнаяпти! Ҳам мўл ҳосил етиштиришда, ҳам машина терими миқёсини кенгайтиришда донг чиқараётган Ҳидирбой Мавлонов, Владимир Пак, Андрей Ни, Қурбон Рустамов, Илёс Жабоғиев сингари ўртоқлар бошлиқ бригада ва звеноларнинг деҳқонлари дала ишларини намунали бажаришда бу йил ҳам бошқаларга алоҳида ўрнак кўрсатишяпти.

Луб пайкалларида ҳам меҳнат қизғин. Каноп экишда жонбозлик кўрсатган механизаторлардан Қўчқор Расулов, Хан Ен Гин, Тимофей Хван каби ўртоқлар эндиликда дастлабки парваришни тобора қизитмоқдалар.

Улуғ айёмларни зафарлар билан нишонлаган «Ўзбекистон» колхозининг азамат меҳнаткашларига янгидан-янги муваффақиятлар тилаймиз!

Ш. ШОРАҲМЕДОВ,

«Тошкент ҳақиқати»нинг мухбири.

СУРАТДА: бригада бошлиғи Қ. Рустамов ва механизатор — звено бошлиғи И. Жабоғиев ўртоқлар дастлабки парвариш қилинаётган каноп пайкалини кўздан кечирмоқдалар.

Н. Тўраев фотоси.

ҚАҲРАМОНЛАР НОМИ АБАДИЙ ЯШАЙДИ

МАРДЛИК — МАНГУЛИК

Мардларга ўлим йўқ. Ватан учун жонини фидо қилган қаҳрамонлар эл тилида, дилида яшайди. Уларнинг ёрқин сиймоси қалбларимизда мангу барҳаёт.

Ёвуз душман Ватанимизга бостириб кирганда эл қатори янгийўллик азаматлар ҳам жангга жўнади, она-юрт тинчлиги учун, оила саодати учун, тинч меҳнат учун қаҳрамонона жанг қилишди. Янгийўллик Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари М. Зиангиров, И. Ўрозов, А. Қурбоновларнинг жасорати элга ёйилди. Неча юзлаб жангчилар орден ва медаллар билан тақдирландилар. Уруш қурбонсиз бўлмайди деганларидек, Ватан шон-шуҳрати ва озодлиги йўлида олиб борилган жангларда Янгийўлдан фронтга жўнаган 4,5 мингга яқин азамат уйларига қайтиб келмади. Ватан озодлиги учун жон фидо қилган Очил Абдураимов, Қўчқор Орипов, Жўра Тўраев, Тўлаган Арслонов, Собир Раҳимхўжаев, Абдураҳмон Расулев, Рўзибой Омонов сингари ўнлаб фарзандлар қаҳрамонлиги ёшларимизга намунадир.

Ғалаба куни Чиноз марказида Улуғ Ватан урушида ҳалок бўлган жангчилар хотирасини абадийлаштириш ниятида ўрнатилган ёдгорликнинг очилиш маросими бўлди. Темир-бетон конструкциялари комбинати, машина эксплуатация станцияси ишчилари, пионер ва ўқувчилар, колхозчилар ўз куч-маблағлари билан икки ҳафтада ана шу ажойиб ёдгорликни тиклашди, атрофини гулзорга айлантиришди. Бу ишда айниқса Х. Набиев, О. Қудратов, В. Сафин, Ф. Нагаев ва бошқа ўртоқлар жонбозлик кўрсатиб ишлашди.

Ғалаба кунининг эрта тонгидан одамлар оқими Чиноз марказы томон оқа бошлади. Бу маросимга келган солдатлар ва пионерлар фахрий қоровулда туришибди. Улуғ Ватан уруши қатнашчилари, меҳнат қаҳрамонлари минбардан жой олишади. Район ижроия комитети раисининг ўринбосари А. Атакаев митингни очар экан, янгийўллик қаҳрамонлар номини тилга олди.

— Мана шу кунги фаровон ҳаётимизни деб душман тўпларига кўкрагини қалқон қилган жасур йигитларимизни ҳеч қачон унутмаймиз. Халқ бахт-саодати, Ватан озодлиги йўлида жонини қурбон қилган қаҳрамонларга тиз чўкиб таъзим қиламиз. Мана, бу ёдгорлик ана шу қаҳрамонлар хотирасини абадийлаштириб турсин, — деди у.

Митингда Усмон Юсупов номли комбинатдан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони П. Кротов, Карл Маркс номли колхоз раиси Х. Салимов, республикада хизмат кўрсатган ўқитувчи М. Гришина, «Узсельхозтехника» Чиноз бўлимининг бошқарувчиси В. Цой, кекса шоир, пенсионер Ҳузурий, район ҳарбий комиссари С. Исматовлар сўзлашди.

Қаҳрамонлар хотираси учун ўқ узиб салют берилди. Район партия комитетининг биринчи секретари А. П. Алимов машъалани ёқади. Зиёратга келганлар ёдгорлик олдига бирин-кетин гулчамбарлар қўйишади.

ЗАНГИОТА. Қишлоқ аҳли Ғалаба тонги билан барвақт уйғонди. Бу ерда Ватан урушида ҳалок бўлганлар хотирасига ўрнатилган ёдгорликнинг очилиш маросими катта тантанага айланди.

Район ижроия комитетининг раиси Р. Усмонов митингни қисқача кириш сўзи билан очиб, совет жангчиларининг қаҳрамонликлари ҳақида гапирди.

— Уруш тугаганига 23 йил бўлди, — деди пенсионер Орой она Тошмуҳамедова. — Ҳамон ўғлим Мирзакаримни кутаман. Бу ёдгорлик, — деди кўз ёшини артиб она, — менинг ўғлимга ва унинг тенгдошларига ўрнатилган ҳайкалдир.

Улуғ Ватан уруши қатнашчилари ёзувчи Вали Ғафуров, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Убайдулла Мусаев, ўқитувчи Жамолхон Жалолов, пенсионер Қосим Маҳмудовларнинг юрак сўзларини ҳамма берилиб эшитди.

Қаҳрамонлар хотирасига ўрнатилган ёдгорлик устидан оқ парда туширилгандан кейин, уч марта ўқ узиб салют берилди. Қишлоқ аҳли бирин-кетин ёдгорлик остига гулчамбар қўйиб, таъзим қилди.

Ш. УМУРЗОҚОВ.

Суратларда: Ғалаба куни Зангиота қишлоғида (юқорида) ва Чинозда (пастда) ўрнатилган ёдгорликларни кўриб турибсиз.

А. Абалян фотолари.

ТАЪЗИМ СИЗГА, БАҲОДИРЛАР!

Халққа айтинг, мен асло
ўлганим йўқ,
Ёв қўлига таслим ҳам
бўлганим йўқ;
Мен элимнинг юрагида
яшайман.
Эрк деганнинг тилагида
яшайман!

Ҳамид ОЛИМЖОН.

Элига, азиз Она-тупроғига эрк келтирган, Ватан меҳри, она меҳрини дилга жойлаб жангга кирган, оламда мисли йўқ зафар қучган мард баҳодир ўғлонларнинг таббарук номлари элимизнинг қалбида, қайноқ юрагида мангу яшайди.

Куни кеча, тинчликпарвар барча инсоният немис-фашист босқинчилари устидан ғалаба қозонилган кунни кенг нишонлади. Иттифоқимизнинг ҳамма шаҳарлари ва қишлоқларида, Мангулик обидалари ёнида Ватан учун ҳалоқ бўлган баҳодир жангчилар хотирасига бағишланган митинглар бўлиб ўтди. Ана шундай йиғиндан бири Оққўрғонда, район марказидаги тепаликка ўрнатилган Мангулик қўрғонида ўтказилди.

Эрта тонгданоқ бўйинларида алвонранг галстуклар ҳилпираган пионерлар Қўрғон атрофини қуршаб олишган. Ҳар бирининг қўлида гул, улар жуда кўп. Вожатийлар бу пионерларни «Ёш гвардиячилар» деб атади.

— Бу фарзандлар Ватан урушида ҳалок бўлган оталар, акалар хотираси учун қурилган қўрғоннинг посбонлари.

Посбонлар қўрғонга кўтариладиган зиналарнинг икки тарафини эгаллаб сафга тизилишди. Шундан кейин район меҳнаткашлари, колхоз совхозлардан келган вакиллар гулчамбарлар кўтариб юқорига, қўрғон томон йўл олдилар. Ёш-у қари ҳар бирининг дилида ягона фикр, улар: «урушнинг номи ўчсин, қани энди шу Ватан фарзандлари сафимизда бўлса эди» деяётгандай бош эгиб келишарди. Мангу уйқуга кетган солдатлар, онаси символ ҳайкали ёнига бирин-кетин гулчамбарлар қўйилди. Сўнгра ўчмас аланга атрофида Ватандошлар хотирасига аталган митинг бошланди.

Район партия комитетининг биринчи секретари С. Топров митингни очади. Ҳамма сукунатда.

— Улуғ Ватан урушида ҳалок бўлган ўғлонларимиз хотирасини эсга олайлик!

Бугун бутун халқимиз фашистлар германияси устидан ғалаба қозонилган улуғ кунни нишонламоқда. Ана шу кескин жангларда бизнинг районимиздан етти мингдан ортиқ баҳодир ўғлон иштирок этган. Шулардан уч мингга яқин азиз фарзандларимиз она қишлоққа қайтиб келмади. Улар Ватанимиз ҳимояси йўлида ширин жонларини аямадилар. Уларнинг жанговар кураши бутун авлодлар, мана шу ёш гвардиячиларимиз, ҳамма-ҳаммамиз учун катта мактабдир. — Бу сўзларни кўкрагини қатор орден ва медаллар безаб турган подполковник, район ҳарбий комиссари М. Абдухолиқов гапиpарди, — ана шу баҳодир оға-иниларимиз сингари Ватанга содиқ бўлайлик.

Совет армияси хизматига чақирилувчи, «Озод» колхозининг шофери Отамирзаев сўз бошлайди.

— Бугунги байрам, бу ғалаба ўзидан ўзи қўлга кирмаган, оталаримиз, акаларимизнинг пўлатдек иродаси, дов юраклиги туфайли қўлга киритилган. Мен бу йил шонли Совет Армиясига чақирилувчилардан бириман. Мен шу оғаларимнинг мангулик қўрғонида қасамёд қилиб айтаманки, азиз она — Ватаним ҳимояси учун худди улардек хизмат қиламан.

Тошкент олий партия мактабидан келган С. Татибоев, 3-мактаб ўқитувчиси, Улуғ Ватан уруши иштирокчиси А. Аҳмедов, район комсомол комитетининг секретари А. Хожиқуловлар ҳам хаяжон билан сўзлайдилар.

«Ҳеч ким, ҳеч нарса унутилган эмас, Ватанимиз ҳимояси йўлида халок бўлган ҳамқишлоқларимизнинг ўчмас хотираси қалбимизда абадий яшайди», дейдилар.

Митинг охирида Ватан урушида иштирок этган бир группа ўртоқларга «Совет армиясининг эллик йиллиги» медали топширилди.

Ф. УСМОНОВА.

ИЛҒОР ФЕРМАДА

КАЛИНИН районидаги «Ўзбекистон ССР 40 йиллиги» колхозининг чорвачилик фермаси областимизнинг энг илғор фермаларидан биридир. Унинг ишбилармон коллективи йил сайин чорва маҳсулотлари етиштиришни кўпайтирмоқда. Суратларда: (чапда) сут соғувчилар очиқ ҳавода яйратилаётган сигирларни кўздан кечирмоқдалар. (Ўртада) ферманинг умумий кўриниши. (Ўнгда) Санда Шомақсудова «тандем» усулида сут соғмоқда.

В. Салов фотолари.

ЗАРБДОР ҚИЗ

Қўлига монтерлик гувоҳномасини олган кунни у сира ёдидан чиқармайди. Ҳаёти энди нур билан боғланган эдида. Уни иккинчи разрядли электрик сифатида 2-йигирув фабрикасининг тараш цехига ишга қўйишди. Меҳнатсевар қиз комбинатда ишни уддалаб, кўпчиликнинг ишончини оқлади.

1945 йилнинг илк ойи эди. Кунларнинг бирида унинг нигоҳи эълонга тушди. Унда комбинатнинг ФЗУ мактабида турли касблар ўргатувчи қисқа муддатли курслар очилгани, ўспирин йигит-қизлар қабул қилиниши айтилган эди. Умри ўша куниёқ ФЗУга ариза топширди. Қайси касбни танласин? Йигирувчилик ё тўқувчиликми, ип ўровчилик, ё монтёрлик касбиними? У охиргисини танлади.

Мана, энди Умри Сулаймонова тайёрлов-тараш цехида ҳар бири 500 вольт кучланишли 500 машинани бошқармоқда, улардан кўз-қулоқ бўлиб туради. Йигирувчиларнинг хавф-хатарсиз ишлашини таъминлаш учун машина қисмларини созлайди. Электр оқимининг тўғри ўтишини қайта-қайта текширади. Ўз ишига сидқидилдан ёндашаётгани учун ҳозиргача унинг сменасида бирон марта ҳам кўнгилсиз ҳодиса бўлмаган.

Моҳир монтер электр энергиясини тежаш борасида ҳам жон куйдиряпти. Ўтган тўрт ой мобайнида 450 киловатт-соат қувватни тежашга муваффақ бўлди.

Умри опа эндиликда моҳир устоз ҳам. Шогирдлари ундан қолишмайди, ҳаммаси ишчан. Ў. Саидов ҳам, А. Зинова ва А. Бекировлар ҳам устоздан ҳамиша мамнун.

Баҳорнинг қўша-қўша байрамларини бошқалар қатори комбинатнинг ягона аёл монтери У. Сулаймонова ҳам меҳнатда муносиб ютуқлар билан кутиб олди. Унинг бугунги шодлиги ўзи таратаётган нур ирмоқлари каби жўш урмоқда.

Т. ИСЛОМБОЕВА,

Тошкент тўқимачилик комбинати ходими.

БИЛДИРИШ

Тошкент область ижроия комитети, область Совети депутатларига маълум қиладики, 1968 йил 22 майда эрта билан соат 11 да Октябрь район партия комитетининг мажлислар залида (Навоий кўчаси, 11) меҳнаткашлар депутатлари, XI чақириқ Тошкент область Советининг VI сессияси бўлади.

Меҳнаткашлар депутатлари область Совети ижроия комитети кўриб чиқиш учун сессия кун тартибига қуйидаги масалани қўйди:

Беш кунлик иш ҳафтасига ўтилиши муносабати билан маиший хизмат, транспорт ва савдо ташкилотлари ишини яхшилаш ҳақида:

Докладчи область ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари ўртоқ С. А. Тошқулов.

Область Советининг аҳолига маиший хизмат кўрсатиш бўйича доимий комиссияси раиси ўртоқ И. И. Маматисаев қўшимча доклад қилади.

КАФОЛАТ

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

Коммунист Жўра Тилепов бир неча йилдан буён 2-«Пискент» совхозида меҳнат қилиб келмоқда. Кейинги йилларда участкага раҳбарлик қилаётир. Жўра ака бошлиқ участка пахтакорлари ишни звено усулида ташкил этиб, техникадан моҳирлик билан фойдаланиб, йилдан-йилга юқори кўрсаткичларга эришмоқдалар.

Жўра ака — моҳир пахтакор. Айни чоғда ғамхўр ва меҳрибон тарбиячи. Ёшларга пахтакорлик касбини шарафлашни ўргатади. Уларни мўл ҳосил етиштириш «сир»ларидан хабардор қилади.

Бир куни ишдан сўнг унинг олдига ёш механизатор Маҳмуд Дадаев келиб қолди. Йигит Жўра акага дилидаги орзусини: кўпдан буён КПСС сафига аъзо бўлиб киришни ният қилиб юрганлигини айтди ва кафолот ёзиб берсангиз, деб илтимос қилди.

Кафолот. Коммунист томонидан ёш кадрларга — уларнинг Ленин партиясининг аъзоси бўлишга лойиқлиги, халқ ва Ватан иши учун содиқлигига гувоҳлик берувчи муҳим партиявий ҳужжат. Уни ёзишга масъулият билан муносабатда бўлиш талаб қилинади. Жўра ака яхши биладики, Маҳмуд меҳнатсевар, жонкуяр ташаббускор, ғайратли йигит. Шу туфайли ҳам кафолат ёзиб беришга ваъда қилди.

Жўра ака Маҳмуд билан бир бўлимда меҳнат қилади. Кафолот ёзишга қўл ураркан, Маҳмуднинг фазилатларини бирма-бир санаб кўрди.

Маҳмуд Дадаев асли Самарқанднинг Фориш районидан. Деҳқон ўғли. Еттинчи синфни тугатгач, оиласи билан Пискент районига кўчиб келди. Маҳмуд ҳам сиртдан ўқишни ният қилиб, колхозда ишлай бошлади. Тез орада колхоз совхозга қўшилиб кетди. Янги хўжаликда ишлар янгичасига олиб борилди. Барча бўлим ва бригадаларда тюпкочилик ҳаракати авж олиб кетди. Механизаторлар бошлиқ звенолар мўл ва арзон ҳосил етиштиришда етакчилик қила бошладилар.

Техникани ўрганиш давр талаби бўлиб қолган эди. Буни яхши тушунган Маҳмуд Пискентдаги механизаторлар тайёрлайдиган курсга ўқишга кирди. Ўқишни муваффақиятли тугаллаб, механизатор деган шарафли ном билан қайтди. Энди оддий совхоз ишчиси эмас, «пўлат от» жиловдори эди. Тракторга техник қаровни яхшилаб, ер ҳайдаш, чигит экиш, ғўзани парвариш қилиш, культивациялаш ишларида жонбозлик кўрсатди. Мўл ҳосил етиштиришда пахтакорларнинг ўнг қаноти, энг яқин мададкори бўлди.

Маҳмуддаги меҳнатга муҳаббат, техникага ихлосни, қаҳрамонона ишларга ҳавасни кўрган бўлим бошлиғи унга звенога етакчилик қилиш ишини тавсия этди. Шундай қилиб Маҳмуд Дадаев янги ва шарафли ишга қўл урди. Ўзига бириктилган ер майдони, техникадан ўғитдан ишнинг кўзини билиб фойдаланиб, мўл ҳосил етиштиришга бел боғлади.

Комсомол аъзоси сифатида ҳам ёшлар ўртасида ўзига яраша обрўга эга. Актив жамоатчи, агитатор — янгилик жарчиси. Жўра ака ёзган кафолотда йигитнинг меҳнат фаолиятидаги ана шу яхши хислатларни кўрсатишга ҳаракат қилди...

Кафолот берувчилар янглишмаган эдилар. Райком бюросидан Маҳмуд хурсанд ва руҳи тетик бўлиб чиқди. У совхоз ишлари ҳамда партиянинг Устави ва Программасига оид берилган саволларга жавоб берган эди. Бу воқеа ўтган йилнинг авжи ёз ойларида бўлиб ўтган эди.

— Кандидатлик даври —синов даври,— деди Жўра ака Тилепов ўз шогирдини чин кўнгилдан қутлар экан,— энди топширилган иш учун яна ҳам масъулият билан муносабатда бўлишнинг, ҳар бир соҳада кўпчиликка намуна кўрсатишнинг керак.

Маҳмуд ишончни оқлади. Ўз звеносида ғўза парваришини намунали йўлга қўйди. Кузга борганда хирмон баракали бўлди. Ҳар гектаридан 26 центнердан ҳосил кўтарилди. Машина рулини ўзи бошқарди. Хирмонга 60 тоннадан ортиқ «оқ олтин» тўкди...

Жўра акани Маҳмуднинг ҳақиқий устози, десак арзийди. Жўра ака ҳамавақт Маҳмуднинг ишидан хабар олиб туради. Лозим бўлса керакли ёрдам фойдали маслаҳатлар беради.

Мана бугун ҳам у Маҳмуд звеносининг далаларини айланиб юрибди. У чигит экилган пайкалларни кўздан кечирар экан, шогирдининг ишидан хурсанд бўлди.

— Баракалла,— деди у,— униб чиқиши ёмон эмас. Энди гап ҳамма майдонда кўчатнинг бир текис бўлишини таъминлашда қолган. Ишонаманки, бу ишнинг ҳам уддасидан чиқасизлар.

Ёш коммунист Маҳмуд Дадаев билан суҳбатлашганимизда у устозларига юрак сўзларини айтиб, миннатдорчилик билдирди:

— Менга партияга ўтишга кафолот берган Жўра ака сингари устозларимнинг юзини ҳеч вақт ерга қаратмайман,— деди у.— Беш йилликнинг учинчи йилида звеномизда ҳосилдорликни кам деганда 30 центнерга кўтарамиз, деярли ҳамма ҳосилни машинада териб оламиз. Шунга аҳд қилганмиз.

Ниятинг йўлдошинг бўлсин, Маҳмуд!

Н. РИХСИЕВ.

БЕШ ЙИЛЛИК ЗАРБДОРЛАРИ

ИФТИХОР

Иш тугагандан кейин Абдурашид цех бошлиғи хонасига кириб келди.

— Мумкинми, Константин Федорович?

— Келинг, келинг, хўш нима гап.— деди цех бошлиғи Кузнецов.

— Бир таклиф билан келдим. Сизга маъқул бўлса...

— Қани, қандай таклиф экан?

— Ўзингизга маълум, двигатель поршени разметка қилингандан кейин токарлик ва пармалаш станокларида ишланади. Мен мана шу уч операцияни бирлаштирмоқчиман. Токарлик станогига кондуктор қўйилса, поршенни разметкасиз бирйўла йўниш ва пармалаш мумкин.

Цех бошлиғи таклифдан беҳад хурсанд бўлди. Абдурашид аканинг чизмасини технологга топширишди. Бу таклиф завод рационализаторлар бюроси аъзоларига ҳам маъқул тушди. Уч операциянинг бирлаштирилиши натижасида меҳнат унумдорлиги, икки баравар ошди. Абдурашид аканинг ишлаб чиқаришга жорий этилган кейинги таклифлари ҳисоблаб кўрилганда корхонага беш минг сўм фойда келтирар экан...

Тонг... Цехда ҳаёт қайнайди. Абдурашид аканинг қўли-қўлига тегмайди. У ёнига келган мастер Иван Алёшинга кўзи тушди-ю, қўл узатди. Мастер:

— Биласанми, бугун тепловоз цехига 120 та деталь ишлаб беришимиз керак, вазифа оғир.— Бунинг устига Темирхоновнинг тоби йўқ экан, ишга келолмайди.

— Буюртмани сўзсиз бажарамиз, кўнглингиз тўқ бўлсин, —деб дадил жавоб берди Абдурашид.

У айтган сўзини ҳеч қачон ерда қолдирмайди. Бугун ҳам шундай бўлди. Цехда 150 дан ортиқ станокчи бор. Уларнинг иш унумини ошириш асосан Абдурашид аканинг қўлида. Негаки у ҳар сменада юздан ортиқ деталга белги қўйиб бериши керак. Бундан олдин шу деталларнинг чизмасини пухта ўрганиб чиқади. Бу анча масъулиятли иш. Салгина хатога йўл қўйилса ишчининг меҳнати бекор кетади. Разметкачилик касбида бой тажриба орттирган Абдурашид иш қуроли — рейсмиснинг ҳам янги нусхасини яратди. Бу эса меҳнат унумдорлигини икки ҳисса оширди.

Донгдор разметкачи бу касбда 36 йилдан буён ишлаб келади. Отаси Абдуқаюм ота ҳам шу даргоҳда кўп йиллар ишлаган эди. Отасидан, тажрибали ишчилардан кўп ўрганди. Мана энди ўз касбининг устаси Абдурашид Қозоқбоев ёшларга ҳам тажрибаларини сидқидилдан ўргатаяпти. Кўп йиллик иш жараёнида ўнлаб малакали шогирдлар тайёрлади. Шулардан бири Н. Темирхоновдир. У ўз устози билан ёнма-ён туриб ишламоқда. Ветеран ишчи шогирдларининг ишларини кўриб беҳад қувонади. Ўғли Абдуҳамид ҳам ота изидан бормоқда. У мактабни тамомлагандан кейин отаси ишлаётган цехга ишга кирди. Токарлик ҳунарини эгаллаш учун Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Абдушукур Одиловга шогирд этиб бириктилди. Дастлабки кунларданоқ ишга меҳр билан киришган Абдуҳамид устозининг айтганларини қулоққа олди. Ўз касбини ипидан игнасигача пухта билиб олди.

У биргина ҳунарни эгаллаш билан чегараланмади. Ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда политехника институтига сиртдан ўқишга кирди .1967 йилда институтни муваффақиятли тугаллаб, инженер-электриклик мутахассислигини эгалади. Абдуҳамид шу кунларда Тошкент ГРЭСида инженер бўлиб ишламоқда.

Абдурашид аканинг узоқ самарали меҳнати юксак мукофот—Ленин ордени билан тақдирланди.

...Разметкачи навбатдаги сменани тугаллаб уйга келди-да, ҳовли ўртасида узоқ туриб қолди. У гулзорга завқ билан боқаркан, тўйиб-тўйиб нафас олди. Осмонда бир парча булут енгил сузиб борарди. Шу пайт узоқ-узоқлардан поезд сигнали қулоққа чалинди. Ана, кеча-кундуз шиддат билан пишқириб ишлаётган тепловозларда Абдурашид ака қайта ҳаёт бағишлаган «пўлат юрак»лар уриб турибди. Демак, унинг меҳнати самаралари миллионлар манфаатига хизмат қилмоқда. Абдурашид ўзида янги куч, янги ғайрат ҳис қилди. Новатор чеҳрасида ифтиҳор ва қувонч ҳислари барқ урди.

М. ЖУМАНИЁЗОВ,
Октябрь революцияси номидаги тепловоз-вагон ремонти заводи.

ЯНГИЧА ТАЛАБ, ЯНГИЧА ИШ

— Астойдил ишлаб, кўнгилли ҳордиқ чиқаришга не етсин, — дейди «Главташкентстрой» 153-трестининг донгдор бригада бошлиғи Раҳим ака Зиёев. — Партия ва ҳукуматимиз биз меҳнаткашларга катта ғамхўрлик кўрсатди. Биз унинг қадрига етишимиз керак.

Хўжалик ҳисобида ишлаётган бу бригада беш кунлик иш ҳафтасига ўтмасдан илгари планларни қандай ортиғи билан бажараётган бўлса, ҳозир ҳам шундай самарали ишлаяпти. Квартал, ойлик план топшириқлари 120—130 фоиздан адо этиляпти. Қурувчиларнинг иш ҳақи камайгани йўқ.

«Главташкентстрой» қурилиш ташкилотларида бундай бригадалар, коллективлар кўп. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ҳамид Қорабоев бошлиқ дурадгорлар, Соли Ортиқов бошлиқ ғишт терувчилар бригадалари, 153-трестга қарашли 23-қурилиш бошқармаси, 1-темирбетон буюмлари заводи, йирик панелли уй қуриш трести, 1-уйсозлик комбинати коллективлари шулар жумласидандир.

Конкрет мисолларга мурожаат қилайлик. 153-трестнинг 23-бошқармасига қарашли ўртоқ Шамгунов раҳбарлик қилаётган бригададаги ҳар бир монтажчи беш кунлик иш ҳафтасига ўтилганига қадар кунига 6 сўмга яқин иш ҳақи тушираётган бўлса, янгича ишлашга ўтилгач кунлик иш ҳақи 8 сўм 04 тийинга етди. Худди шу бошқармадаги бригадаларда иш вақтини йўқотиш бултургига нисбатан тўрт процент камайди.

Хўш, бошқарма коллективи бунга қай тариқа эришди?

Аввало, бригадаларда ишни ташкил этишга, меҳнат интизомини мустаҳкамлашга жиддий эътибор берилди. Сменалар алмашиш пайтларида бекор туриб қолиш ҳолларини йўқотиш чоралари кўрилди. Ишга кечикиб келиш, вақтли кетиш, прогулчиликка барҳам берилди. Хўжалик раҳбарлари қурилиш объектларига бинокорлик материалларини ўз вақтида етказиб турдилар. Қурилиш майдонларига иссиқ овқат келтирилди. Ишчиларни ташиш учун транспорт ажратилди.

Янгича ишлашга ўтишга пухта тайёргарлик кўрилганлиги учун барча ташкилотларда иш унумдорлиги бир мунча ортди.

Беш кунлик иш ҳафтасига ўтилгач, ишчиларнинг бўш вақти кўпайди. Бош бошқармага қарашли илғор трестлар, бошқармалар партия, касаба союз ташкилотлари бинокорларнинг дам олишини пухта уюштириш соҳасида ҳам ибратли ишларни амалга оширдилар.

Масалан, йирик панелли уй қуриш трести шаҳар чеккасидан 5 гектар ер ажратиб олиб, меҳнаткашлар учун сайр боғ қуришга киришди, Трест монтажчилари шанба ва якшанба кунлари бу ерга келиб хордиқ чиқармоқдалар. Трест бирлашган касаба союз ташкилоти (раиси ўртоқ Қ. Абдуллаев) ишчиларнинг кўнгилли дам олишлари учун барча қулайликларни яратиш тадбирларини кўрмоқда. Ҳафта сайин маданий юришлар, сайиллар уюштирилмоқда.

Бироқ «Главташкентстрой»нинг баъзи бир ташкилотларида беш кунлик иш ҳафтасига ўтиш учун пухта тайёргарлик кўрилмади. Натижада мазкур ташкилотларда иш унумдорлиги пасайиб кетди.

Баъзи бригадаларда иш унумдорлигининг камайиб кетганлигининг асл сабабларини ўрганиш мақсадида «Главташкентстрой» иш ҳақи ва меҳнатни нормалаш бўлими ялпи текширув ўтказди, 86 бригадада иш режими кузатилганда иш вақти маълум қисмининг бекор кетиш ҳоллари аниқланди. Материалларнинг ўз вақтида келтирилмаслиги, машина ва механизмларнинг бекор туриб қолиши, прогулчилик меҳнат унумдорлигини пасайтириб юборди. Текширувда 35 бригадада ишга кечикиб келиш натижасида 31 соат иш вақти йўқотилганлиги аниқланди. Тушликдан кечикиб келиш натижасида 65 соат вақт йўқотилган.

Баъзи трестларга қарашли объектларда сменалараро бекор туриб қолиш ҳоллари ой сайин ортиб бораётганлиги кишини ранжитади. 4-қурилиш трестида беш кунликка ўтилгач сменалараро бекор туриб қолиш вақтининг икки баравардан зиёд, 6-қурилиш трестида 18 дан 20,5 процент, 9-трестда 12 дан 20 процентгача кўпайганлигини нима билан изоҳлаш мумкин?

Бунинг ўзига хос сабаблари бор, албатта. Аввало жойларда янги системада ишлашга ўтиш учун тайёргарлик суст бўлди. «Главташкентстрой» саноат корхоналари бошқармасига қарашли 13 корхонанинг қурилишлар учун керакли конструкциялар, қум-шағал материалларини ўз вақтида етказиб бермаётганлиги ҳам ишнинг белига тепмоқда.

Меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, қурилиш объектларида ишни яхши ташкил этиш масалалари партия, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг диққат-марказида бўлган жойларда янгича ишлаш ижобий натижалар бераётир. Янгича ишлашнинг самараси кўнгилли ҳордиқ чиқаришга ҳам боғлиқ. Дам олишни яхши уюштирган ташкилотлардаги иш натижалари буни исботлаб турибди.

Партия ва ҳукуматимизнинг ҳафтада икки кун дам олиш юзасидан чиқарган қарори Тошкент бунёдкорлари турмушининг мазмунини янада бойитди. Айниқса, қурувчи хотин-қизларга катта шароит яратилди.

«Главташкентстрой»га қарашли барча трестлар, бошқармалар, саноат корхоналарининг раҳбарлари, жамоат ташкилотлари янгича ишлашнинг афзалликларини кенг қурувчилар оммасига тушунтирмоқдалар. Тошкент бунёдкорлари куч ва ғайратларини Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг X пленуми қарорларини тўла-тўкис бажаришга сафарбар этмоқдалар.

Ш. УСМОНОВ.
«Тошкент ҳақиқати»нинг штатсиз мухбири.

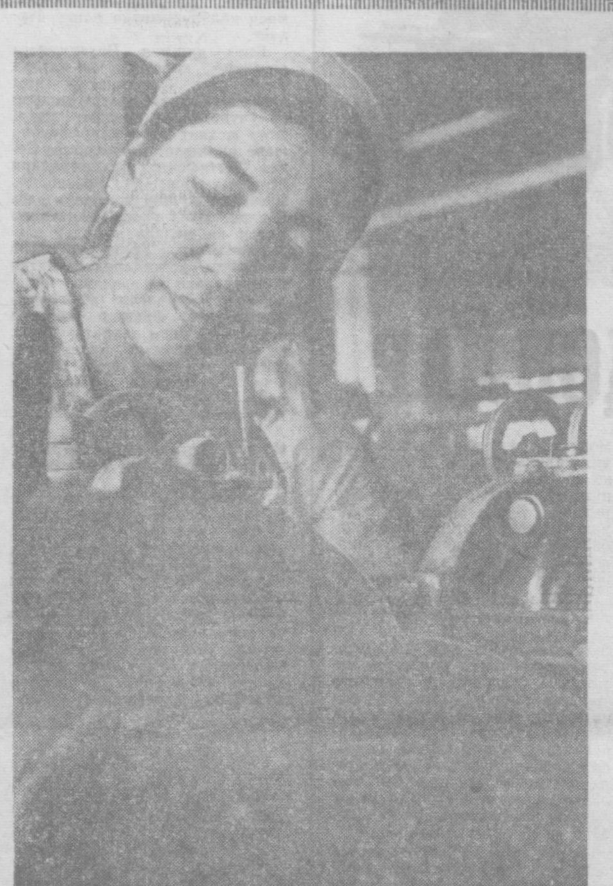

ТОШКЕНТ тўқимачилик комбинатининг илғор ишчиси Маъсуда Ражабова ўз меҳнатсеварлиги билан эл оғзига тушган. У бешйиллик топшириқларини муваффақиятли бажармоқда.

А. Тўраев фотоси.

ЭЛЕКТР пайвандчи ўртоқ А. Лушников пойтахтимиздаги 6-трестнинг 33-қурилиш бошқармаси коллективи сафида янги Тошкентни бунёд этишга актив ҳисса қўшмоқда.

А. Ким фотоси.

САҲОВАТЛИ ҚАЛБ ЭГАЛАРИ

ХАЙРИ она Бурнашева бахтиёр ўзбек онахонларимиздан. Ҳозир у 82 ёшда.

Хайри она беш болани одобли ва ишчан қилиб тарбиялаб вояга етказди. Эндиликда катта ўғли Фарид — доцент, София — инспектор, Фотима — шифокор, Шамил — ишчи. Фарзандларининг онажонларига ҳурматлари чексиз. Хайри онанинг ҳаётда камчилиги йўқ.

Мана ҳозир Хайри она ширин орзу-хаёллар билан невараси Ғунчани аллалаб ўтирган эди, Шамил ташқарида уни кимдир йўқлаётганини айтди. Эшик остонасида икки рус аёли туришарди.

— Салом, Хайри опа, —деди улардан бири. — Биз район социал таъминот бўлимидан озроқ юмуш билан келган эдик...

— Она уларни ичкарига таклиф қилди. Ўғли эса газ плитасига чой қўйиб, меҳмонлар олдига дастурхон ёзди. Меҳмонлар ҳол-аҳвол сўрашиб олгач, улардан бири Анна Александровна Авдеева— мақсадга ўтди:

— Яқинда социал таъминот бўлимимизнинг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилиш қарорига биноан, беш болани тарбиялаб вояга етказганлигингиз учун сизга биринчи даражали фахрий оналик медали беришга қарор қилдик. Бўлим мудиримиз Вера Григорьевна Краюшкина билан ишдан йўл-йўлакай уйингизга кириб, сизни хурсанд қилиб кетмоқчи бўлдик.

Ҳаяжонли дақиқалар инсон умрида кўп бўлади. Шундай пайтларда айтгани гап тополмай қоласан, киши. Хайри опа ҳам ўз хурсандчилигини нима, деб изҳор қилишни билмай қолди.

— Ғамхўрликларингиз учун катта раҳмат. Овора бўлиб-сизларда. Қоғоз орқали менга хабар қилсаларингиз ҳам борардим, — деди онахон.

Хайри Бурнашеванинг миннатдор бўлиб айтган гапларида жон бор. Куйбишев район социал таъминот бўлимининг мудири В. Г. Краюшкина, кўп болали оналар бўлимининг мудири А. А. Авдеева Хайри онани ўз ҳузурларига чақиртириб, у ерда медални тақдим этишлари ҳам мумкин эди. Бироқ, пенсионерларга бўлган иззат ва ҳурмат социал таъминот бўлими ходимларини ишдан сўнг бу ерга етаклади.

Биз Куйбишев район социал таъминот бўлимидамиз.

Мудиранинг хонасида йиғилиш бўлаётган экан. Мана, Куйбишев районидаги иккинчи автопарк комбинати ва грампластинка заводи касаба союз комитети раислари ҳисоб беришяпти. Ўз оталиқларидаги пенсионерларга охирги ярим йил мобайнида қандай моддий ва маънавий ёрдам кўрсатганликлари ҳақида гап борарди.

Маълум бўлишича, район социал таъминот бўлимига қарашли пенсионерлар шу райондаги мавжуд корхоналарга бириктиб қўйилган. Ҳар бир корхона касаба союз комитети оталиқларидаги пенсионерларга, Улуғ Ватан уруши қатнашчиларига, ёлғиз оналарга ўз вақтида атрофлича ёрдам бериб туради. Улар корхоналарда уюштириладиган турли кечаларга, учрашувларга таклиф этилади. Пенсионерларнинг уйларини ремонт қилишда, уларни ўтин, кўмир билан таъминлашда, болаларини ясли ва боғчаларга жойлаштириб қўйишда уларга ёрдам берилади.

Улуғ Ватан уруши инвалидлари, пенсионерлар, кўп болали оналарга пенсия пулларини ўз вақтида етказиб беришда райондаги 24-почта ходимларининг хизмати ҳам катта бўляпти. Улар социал-таъминот бўлими билан узвий алоқада бўлганлари ҳолда ҳар ойда қилинган ишлар ҳақида ҳисобот бериб туришади.

Маълумки, 1967 йил 26 сентябрда СССР Олий Совети Президиуми Улуғ Ватан уруши инвалидларига бериладиган пенсия пули миқдорини ошириш ҳақида қарор қабул қилганэди. Бўлим ходимлари ҳам бу қарорни кенг жамоатчилик ўртасида тушунтиришнинг турли формаларидан фойдаланишди. Иккинчи, учинчи группа пенсионерлар социал таъминот бўлимига чақиртирилди. Бу ерда мутахассислар янги қарорни атрофлича тушунтириб бердилар. Корхоналарда, маҳаллаларда бу ҳақда оғзаки журнал ташкил этилди, қарор мазмуни радио-узеллар орқали шарҳлаб берилди.

Шу кунларда социал таъминот бўлимининг ходимлари пенсия тўлашнинг янгича усулини жорий этиш устида иш олиб боришяпти. Яқин ойлар ичида пенсия пули марказлаштирилган тартибда тўланади. Бу албатта пенсионерларга катта қулайлик туғдиради.

Биз социал таъминот бўлимига келган кўп болали оналар, Улуғ Ватан уруши қатнашчилари ва пенсионерлар билан суҳбатда бўлдик. Улар бўлимда меҳнат қилаётган ходимлардан А. Авдеева, М. Муротова, П. Романченко ва Л. Пишненко ўртоқларининг номларини ҳурмат билан тилга олишди, уларнинг хизматидан мамнун эканликларини билдиришди.

Биз ҳам бу тиниб-тинчимас камтарин касб эгаларининг ишларида муваффақиятлар тилаймиз.

И. ЮСУПОВ.

ЧИРЧИҚЛИКЛАР ТУҲФАСИ

Йил бошидан буён ўзаро социалистик мусобақани кенг авж олдириб келаётган. Чирчиқ шаҳар меҳнаткашлари ишлаб чиқаришни кенгайтириш ва такомиллаштиришга қаратилган тадбирларни изчиллик билан амалга оширмоқдалар. Шаҳардаги саноат корхоналарининг коллективлари тўрт ойлик ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш планини муддатидан илгари бажардилар.

Топшириқдагидан ташқари юзларча минг сўмлик минерал ўғитлар, қаттиқ қотишмалар ва ўтга чидамли металлар, химия ва қишлоқ хўжалик машиналари, енгил ва озиқ-овқат маҳсулотлари, бинокорлик материаллари ишлаб чиқарилди.

Қатор завод-фабрикалар коллективларининг меҳнат зафарлари янада салмоқлидир. Пойафзал ва тикув фабрикалари ҳаммадан ҳам кўра юқори кўрсаткичга эришдилар. Электрохимия комбинати ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари эса йил бошидан бери пландагидан ташқари бир неча минг тонна минерал ўғит ишлаб чиқариб колхоз-совхозларга жўнатдилар.

Шунингдек, Чирчиқдаги Ўзбекистон қаттиқ қотишмалар ва ўтга чидамли металлар комбинати, «Ўзбекхиммаш», бинокорлик материаллари комбинати коллективлари ҳам йил бошидан бери топшириқдагига қўшимча кўплаб маҳсулот ишлаб чиқаришди.

В. И. ЛЕНИН номидаги Бекобод металлургия заводида Нуриддиновлар оиласини каттаю-кичик билади. Пешқадам металлург Саид Нуриддинов рафиқаси Вера, укалари Сайфи, Куки ва Шамсилар билан бирга сидқидилдан меҳнат қилмоқда. Бу оила мамлакатга бир ярим миллион тоннадан ортиқ пўлат етказиб берди. Суратда: (чапдан ўнгга) Шамси, Саид, Куки, Мунивер (Шамсининг рафиқаси) ва Сайфи ўзаро суҳбатлашмоқдалар.

Қ. Розиқов фотоси.

(ЎзТАГ).

ФОЙДАЛИ ТАКЛИФ

Пештоқига «Алимкент пахта тозалаш заводи» деб ёзилган дарвозадан ичкарига йўл олдик.

Мана, пахта қуритиш, тозалаш цехлари. Ниҳоят пресслаш цехига кирдик. 1-бригада аъзолари иш давомида ниманидир қизғин муҳокама қилишарди. Уларнинг суҳбатини бузмай, кузатиб турдик. Шу пайт қўнғироқ чалинди, демак прессда пахта тайёр, уни боғлаш керак.

Бош прессловчи М. Жуманов шериги Н. Нурматов билан пахталарни усталик билан бир зумда боғлашди. Навбатдагисини кута бошлашди. Шу пайт смена мастери Сергей Ажамов уларга савол берди:

— Дўстлар, бугун цехимизда қандай янгилик бор?

Ишчилар жавоб ўрнига цехни кузата бошлашди.

— Топдим! —деди Жуманов суюниб,—ана қаранглар, прессга тушаётган пахта устидаги туманни...

— Ҳа, топдинг,—деди Ажамов ҳамманинг диққатини ўзига қаратиб,—ўша туман—сув томчиларидан ҳосил бўлган буғ. Пахта пресланиш олдидан оз миқдорда сув махсус трубалар орқали юборилиб туради. Бунинг аҳамияти катта. Авваллари пресланаётган пахта қизиб, ёниб кетиш хавфи туғилар эди. Шундай эмасми? Энди ишқаланиш натижасида чиққан иссиқлик пуркалган сувни буғлатади-да, пахта яна қуруқ ҳолда чиқаверади. Бу билан ёнғин чиқиш хавфи йўқолади. Бу янгиликни заводимиз новаторлари таклиф этишди.

Биз рационализаторлар таклифи жорий этилганидан қувондик. Дарвоқе, прессловчилар эндиликда жадал суръатда ишламоқдалар. Цехда иш унуми тобора ортяпти.

А. МАЪДИЕВ.

МУЗЕЙЛАРГА ЁРЛИҚЛАР

Янгийўл районидаги уч марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ҳ. Турсунқулов номли колхоз илғор хўжаликлардан. Бу ерда ташкил этилган Ҳ. Турсунқулов хотира музейи колхоз тарихининг кўзгусига айланиб қолди.

Мазкур тарихий музей халқ музейлари бўйича бўлиб ўтган Бутуниттифоқ кўригига қатнашди. Хотира музейи экспонатлари ранг-баранглиги ва жиҳозланишининг оригиналлиги билан эътиборни ўзига тортди. Кўрик жюрисининг қарори билан унга СССР Маданият министрлиги ва маданият ходимлари касаба союзи Марказий Комитетининг Фахрий ёрлиғи берилди.

Бутуниттифоқ кўригига қатнашган Тошкентдаги Октябрь революцияси номли заводнинг музейи ҳам шундай мукофот билан тақдирланди.

КАПИТАЛИЗМДАН СОЦИАЛИЗМГА ЎТИШ ДАВРИ

Бугун марксизм-ленинизм асослари мактабларининг пропагандист ва тингловчиларига ёрдам тариқасида «Капитализмдан социализмга ўтиш даври» темаси юзасидан методик маслаҳат берамиз. Материални область сиёсий маориф уйининг методик совети тайёрлаган.

● ●

Бу тема сиёсий иқтисод фанини, айниқса унинг социализм қисмини ўрганишда катта аҳамиятга эга. Бу темада капитализмдан социализмга ўтиш даврининг объектив зарурлиги, социалистик экономикани барпо этишда пролетариат диктатурасининг роли, ўтиш давридаги ижтимоий-иқтисодий укладлар ва синфлар, халқ хўжалигини социалистик асосда қайта қуриш, айрим мамлакатларда социалистик экономикани барпо этишнинг ўзига хос хусусиятлари ҳамда СССР да социализмнинг тўла ва узил-кесил ғалабаси каби масалалар устида тўхталиш зарур.

Капитализмдан социализмга ўтиш даврининг объектив зарурлиги тарихда биринчи марта илмий коммунизмнинг асосчиси К. Маркс томонидан кўрсатиб берилган. У «Гота программасини танқид» деган асарида «Капиталистик жамият билан коммунистик жамият ўртасида биринчисини революцион йўл билан иккинчисига айлантириш даври бор» деб ёзган эди. В. И. Ленин капитализмдан социализмга ўтиш бутун бир тарихий даврдир деб кўрсатди.

Илмий коммунизмнинг асосчилари томонидан яратилган бу назариянинг моҳияти ва ҳозирги даврдаги аҳамияти КПСС нинг янги Программасида, партия XXIII съезди ҳужжатларида, Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги муносабати билан чиқарилган КПСС Марказий Комитетининг Тезисларида, партия ва Совет ҳукумати раҳбарларининг қатор докладларида атрофлича ёритилган.

Капитализмдан социализмга ўтиш даврида ишлаб чиқариш воситаларига хусусий мулкчиликни тугатиш ва уни ижтимоий мулк билан алмаштириш, моддий неъматларни социалистик принципда тақсимлашга ўтиш, турли социал группалар ўртасида дўстлик, биродарлик ва ўзаро ёрдам муносабатларини ўрнатиш, мамлакатни социалистик индустриялаштириш, майда товар ишлаб чиқарувчиларни социалистик асосда қайта қуриш, маданий революцияни амалга ошириш, буржуа мутахассисларни қайта тарбиялаш ва шулар каби бир қанча мураккаб социал-иқтисодий вазифалар ҳал қилинади.

Шундай қилиб, социалистик ишлаб чиқариш усулининг барпо қилиш маълум даражада узоқ тарихий даврни талаб қилади. Буни СССР даги ва халқ демократияси мамлакатларидаги социалистик қурилиш тажрибаси ҳам тасдиқлайди.

Ўтиш даври муддат жиҳатдан турли мамлакатларда турлича бўлади. Унинг нисбатан қисқа бўлиши ёки узоққа чўзилиши энг аввал ҳар бир мамлакатнинг ички шароитига, жумладан: ишлаб чиқариш кучларининг тараққиёт даражасига, ишлаб чиқариш воситаларига бўлган мулк формаларига, синфий кучлар нисбатига ва шулар каби бир қанча шароитларга боғлиқ. Ўтиш даврининг муддатига ташқи шароитлар ҳам таъсир қилади. Масалан: социалистик мамлакатлар ўртасидаги ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам ўтиш даврини сезиларли даражада қисқартирмоқда.

Жамиятни социалистик асосда қайта қуришни фақатгина пролетариат диктатураси амалга оширади. Капитализмдан социализмга ўтиш даврининг давлати фақатгина пролетариат диктатураси бўла олади, деб ёзган эди К. Маркс.

Пролетариат диктатураси бутун меҳнаткаш омманинг ҳокимияти бўлиб, социалистик қурилишнинг барча вазифаларини бошқаради ва шу соҳада қўлга киритилган ютуқларни душманлардан ҳимоя қилади.

Пропагандист ана шу масалаларнинг моҳияти ва аҳамияти тўғрисида тингловчиларга қисқача тушунча бериши зарур.

СССР ва халқ демократик мамлакатларидаги социалистик қурилиш тажрибасига кўра, ўтиш даврининг экономикаси ўзининг кўп укладлилиги билан ҳарактерланади.

Ишлаб чиқариш воситаларининг у ёки бу формадаги мулклигига асосланган ижтимоий хўжалик формаси уклад деб аталади.

Барча социалистик мамлакатларда ўтиш даврида учта асосий иқтисодий уклад, яъни: социалистик, майда товар ишлаб чиқариш ва хусусий хўжалик капитализми укладлари бўлади. Социализмга капиталистик тараққиёт босқичини четлаб ўтувчи мамлакатларда хусусий хўжалик капитализми уклади бўлмайди.

Шуни айтиш зарурки, ҳар бир мамлакатнинг ички социал-иқтисодий шароитига қараб укладларнинг сони нисбатан кўпайиши ҳам мумкин. Бу жумладан, Россия экономикасида ҳам рўй берди. Масалан: Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларида В. И. Ленин бизнинг мамлакатимизда бешта ҳар хил ижтимоий-иқтисодий укладлар мавжудлигини кўрсатган эди:

1. Социалистик уклад;
2. Майда товар ишлаб чиқариш уклади;
3. Хусусий хўжалик капитализми уклади;
4. Давлат капитализми уклади;
5. Патриархал деҳқон хўжалиги уклади.

Социалистик уклад ҳар бир мамлакатда, жумладан, бизда ҳам, дастлабки вақтларда заводларни, фабрикаларни, транспорт, банк, совхозлар, ташқи савдо, алоқа, темир йўл ва шулар каби бошқа йирик ишлаб чиқариш воситаларини давлат қўлига ўтказиш йўли билан вужудга келтирилган.

Социалистик уклад хўжаликнинг энг олий формаси бўлиб, совет ҳокимиятининг биринчи йилларидаёқ мамлакат экономикасида ҳал қилувчи роль ўйнаган. Чунки ,бу уклад энг йирик ишлаб чиқариш воситаларини эгаллаган ҳолда янги социлистик ишлаб чиқариш усулининг бунёдга келиши эди.

Майда товар ишлаб чиқариш уклади асосан деҳқон ва турли ҳунармандлар ишлаб чиқаришидан иборат бўлиб, улар ўзларининг шахсий меҳнатларига асосланадилар. Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларида бу уклад ҳажм жиҳатидан анча катта бўлган. Тараққий этган, индустриал мамлакатларда эса, масалан Чехословакияда, майда товар ишлаб чиқариш уклади ҳажм жиҳатидан унча катта ўринни эгалламади.

Хусусий хўжалик капитализми асосан шаҳардаги ўрта ва майда капиталистик корхоналардан ва қишлоқдаги қулоқлар хўжаликларидан иборат бўлиб, бу хўжаликлар эски ишлаб чиқариш усулининг қолдиғи сифатида мавжуд эди.

Давлат капитализми чет эл капиталистларига берилган концессиялар, ижарага берилган корхоналар ва ер участкалари сифатида мавжуд эди. Совет Иттифоқида давлат капитализми унча кенг ёйилмади. Хитой Халқ Республикаси, Германия Демократик Республикаси ва Вьетнам Демократик Республикаси ва Корея Халқ Демократик Республикасида эса давлат капитализми анча кенг ёйилди.

Патриархал деҳқон хўжалиги асосан натура хўжалиги бўлиб, СССР экономикасида жуда ҳам кичкина ўринни эгаллаган. Хитой ва Монголия Халқ Республикалари, Вьетнам Демократик Республикасида эса бу уклад анчагина кенг ўрин олди.

Жамиятнинг ўтиш давридаги кўп укладли экономикасига унинг синфий тузилиши ҳам мувофиқ бўлади. Кўпчилик мамлакатларда ижтимоий хўжаликнинг уч асосий формасига (социалистик, майда товар ишлаб чиқариш, хусусий хўжалик капитализми) учта асосий синфий куч: ишчилар синфи, деҳқонлар, буржуазия мувофиқ келади.

Ўтиш даврида пролетариат диктатураси кўп укладли экономикани ягона, социалистик экономикага айлантириш сиёсатини, социализм ғалабасини таъминлаш сиёсатини олиб боради. Ўтиш даври иқтисодий сиёсатнинг асосий принциплари биринчи марта В. И. Ленин томонидан ишлаб чиқилди. В. И. Ленин ўтмишда қолоқ бўлган Россияни қудратли социалистик мамлакатга айлантириш планини ишлаб чиқди. Бу план эндиликда барча социалистик мамлакатлар учун асосий программа бўлиб хизмат қилмоқда.

В. И. Лениннинг социализм қуриш плани ишлаб чиқариш воситаларини социалистик умумлаштиришни, мамлакатни социалистик индустрияластриишни, майда товар ишлаб чиқарувчиларни социалистик асосда қайта қуришни, маданий революцияни амалга оширишни, юқори малакали ишчилар синфи ва илмий-техника ходимларини вояга етказишни ва шу каби бир қанча муҳим социал-иқтисодий вазифаларни ҳал этишни тақозо қилади.

Социализм қуришнинг энг муҳим вазифаларидан бири ишлаб чиқариш воситаларини социалистик умумлаштиришдир.

Марксизм-ленинизм таълимотига кўра, давлат ҳокимиятини тинч йўл билан қўлга олиш мумкин, лекин ишлаб чиқариш воситаларини кескин қарама-қаршиликсиз, тинч йўл билан социалистик умумлаштириш мумкин эмас. «Биз давлат ҳокимиятини ўз қўлимизга олгач,— деб ёзган эди К. Маркс,— зўрлик ишлатиб, йирик ер эгасини экспроприация қилишга мажбур бўламиз...» (К. Маркс ва Ф. Энгельс. Танланган асарлар, II том, 475-бет).

СССР ва халқ демократик мамлакатларидаги социалистик қурилиш тажрибаси ишлаб чиқариш воситаларини социалистик умумлаштириш асосан икки йўл: 1) эксплуататорларни экспроприация қилиш, энг аввал ишлаб чиқариш воситаларини национализациялаштириш; 2) майда товар ишлаб чиқарувчиларни ихтиёрий равишда коллектив хўжаликларга бирлаштириш йўли билан амалга оширилишини кўрсатди.

Бу ерда пропагандист ишлаб чиқариш воситаларини социалистик национализациялаштиришнинг форма ва методларини, майда товар хўжалигини социалистик хўжаликка айлантириш йўлларини замонавий фактлар билан ёритиб берса, жуда яхши бўлади.

Юқорида кўрсатганимиздек, ўтиш даврининг энг муҳим вазифаларидан бири мамлакатни социалистик индустрлаштиришдир. Мамлакатни индустрлаштириш— ленинча социализм қуриш планининг энг муҳим звеносидир. Бу тўғрида Ленин бундай деган эди: «Деҳқончиликни ҳам қайта қуришга қодир бўлган йирик машиналашган саноатгина социализмнинг бирдан-бир моддий асоси бўлиш мумкин». (В. И. Ленин, Асарлар 32-том, 511-бет).

Социалистик индустрлаштириш ўз моҳияти ва методлари билан капиталистик индустрлаштиришдан тубдан фарқ қилади. Капиталистик индустрлаштириш енгил саноатдан бошланиб, уни амалга ошириш учун зарур бўлган маблағ ва мамлакатларнинг ерларини босиб олиш, урушда енгилган мамлакатлардан контрибуция олиш, эксплуатацияни кучайтириш ҳисобига тўпланса, социалистик индустрлаштириш оғир саноатдан бошланади, бу мақсадлар учун зарур маблағ ички имкониятлардан рационал фойдаланиш йўли билан, энг аввал моддий ишлаб чиқаришдан келадиган даромадлардан олинади.

Халқ хўжалигини социалистик асосда қайта қуриш мамлакатни индустрлаштириш билан бир қаторда қишлоқ хўжалигини ҳам коллективлаштиришни тақозо қилади. Қишлоқ хўжалигини социалистик асосда қайта қуриш программаси — социалистик жамият қуриш ленинча планининг энг муҳим таркибий қисмидир. «Бу вазифа,— деб ёзган эди В. И. Ленин,— социализм қурилишининг энг қийин вазифалари қаторига киради...» (В. И. Ленин. Асарлар, 32-том, 508-бет).

Қишлоқ хўжалигини социалистик асосда қайта қуриш турли мамлакатларда турлича амалга оширилади. Айрим мамлакатларда бу иш қисқа вақт талаб қилади, айримларида эса нисбатан узоқроққа чўзилиши мумкин. Бу вазифани амалга оширишнинг форма ва методлари, муддат ва хусусиятлари ҳар бир мамлакатнинг ички социал-иқтисодий шароитига боғлиқ.

Капитализмдан социализмга ўтиш даврида маданий революцияни амалга ошириш вазифалари саводсизликни тугатиш, маданият ва санъат ўчоқларини кўпайтириш, меҳнат маданиятини кўтариш, шунингдек юқори малакали кадрлар ва илмий-техника ходимларини вояга етказиш ва ҳоказолардан иборат.

СССРда социалистик қурилиш жараёнида партия турли иқтисодий районларнинг иқтисодий тараққиёт даражасини бир-бирига яқинлаштириш сиёсатини олиб борди. Иқтисодий жиҳатдан тараққий этган районлар орқада қолган районларга яқиндан ёрдам берди. Бу эса барча иқтисодий районларда бир вақтда социализмнинг ғалабасини таъминлади. Ҳозирги вақтда социалистик мамлакатлар ҳам бир-бирларига яқиндан ёрдам бермоқдалар, улар бир-бирлари билан иқтисодий ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам муносабатлари ўрнатишган.

Шундай қилиб, капитализмдан социализмга ўтиш даври объектив зарурият бўлиб, бу даврда капиталистик ишлаб чиқариш муносабатлари батамом тугатилади ва уларнинг ўрнига янги, социалистик ишлаб чиқариш муносабатлари вужудга келтирилади, бутун халқ хўжалиги социалистик асосда қайта қурилади.

Пропагандист бу тема бўйича тингловчилар билан суҳбат олиб борганда қуйидаги асосий масалалар юзасидан савол-жавоб ўтказса мақсадга мувофиқ бўлади:

1. Капитализмдан социализмга ўтиш даврининг объектив зарурлиги.
2. Социалистик экономикани вужудга келтиришда пролетариат диктатурасининг роли.
3. Ўтиш давридаги иқтисодий укладлар ва синфлар.
4. Социализм қуришнинг ленинча плани ва унинг амалга оширилиши.
5. Социализмнинг тўла ва узил-кесил ғалабаси.

Х. ЖАЛИЛОВ,
иқтисод фанлари кандидати.

МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМ АСОСЛАРИ МАКТАБИ ПРОПАГАНДИСТ ВА ТИНГЛОВЧИЛАРИГА ЁРДАМ

ОКТЯБРЬ районидаги «Октябрь 40 йиллиги» маҳалласида жамоатчилик кучи билан янги дорихона биноси қурилиб, фойдаланишга топширилди. Янги дорихона маҳаллада ҳашар йўли билан қурилган 15-маданий-маиший хизмат кўрсатиш объектидир. Суратда: маҳалла дорихонасида.
И. ГЛАУБЕРЗОН фотоси.

ЎҚУВЧИЛАРНИНГ ЎЗЛАРИ ТАНЛАГАН МАШҒУЛОТЛАР

Шу бешйилликнинг охирига бориб мактабларда ўн йиллик ўрта умумий мажбурий таълим асосан амалга оширилади. Бу муҳим тадбирни ҳаётга тафбиқ этиш жараёнида мактаб таълими мазмунида ҳам бир қатор ўзгаришлар бўлади.

Мактабларда факультатив машғулотларнинг жорий этилиши бу соҳада кўрилган дастлабки муҳим тадбирлардан бири бўлди. Бундай машғулотларни олиб боришдан кўзланган асосий мақсад нималардан иборат?

Мухбиримиз шу савол билан Ўзбекистон ССР Маориф министрининг биринчи ўринбосари **С. Плаховга** мурожаат қилди.

— Умумий ўрта мажбурий таълимга ўтишга ҳозирлик кўриш муносабати билан бизда республика комиссияси тузилди, — дейди ўрток С. Плахов. — Комиссия янги ўқув планлари ва мактаб программалари бўйича ишлаб чиқилган лойиҳаларни маъқуллади. Шу ўқув планларига мувофиқ 7—10 синфларда факультатив машғулотларни олиб бориш кўзда тутилади. Албатта, бу хил дарсларга қатнашадиган ўқувчилар уларнинг ўз хоҳишлари ва қизиқишларига қараб жалб этилади. Бундай машғулотлар учун ҳафтасига 15—16 соат вақт ажратилади.

Факультатив машғулотларга жалб этилган ўқувчилар икки томонлама ютадилар. Биринчидан, улар мактаб программасини тўла ўзлаштирадилар. Ўқишни тугатгач, уларда «қайси бир олий ўқув юртига кирсам экан?» деган мулоҳаза туғилмайди. Аксинча, улар у ёки бу касбнинг бошини тутишда аниқ бир қатъий фикрда бўладилар.

Яна муҳим томони шундаки, улар санъат турлари бўйича ҳам алоҳида курсларга қатнашишлари мумкин. Бу хил курслар бўйича синфларга қараб тугалланган ўқув материали ишлаб чиқилади.

Мактабларда меҳнат таълими бўйича ҳам факультатив практикумлар олиб бориш мумкин. Меҳнат практикуми асосан электротехника, радиоэлектроника, автомобиль ҳайдаш, черчение, агротехника қишлоқ хўжалиги машиналари, стенография ва бошқалардан иборат бўлади.

Ҳозир Тошкентдаги кўпгина мактабларда факультатив машғулотлар ташкил этилган. Математика бўйича машғулотлар 85, химия бўйича машғулотлар 57, тарих бўйича машғулотлар 32 мактабда олиб борилмоқда. Шуни айтиш керакки, кўпгина мактабларда бу тадбир кўнгилдагидек амалга оширилмоқда. Чунончи, Октябрь районидаги 40-, Куйбишев районидаги 47-, Фрунзе районидаги 160- ва бошқа мактабларда факультатив машғулотларнинг мазмуни ва пргграммасига алоҳида аҳамият берилаётир.

Олий ўқув юртларининг оталиқ ёрдамини ҳам айтиб ўтиш керак. В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университети, Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институти бу соҳада намунали иш олиб бормоқда. Педагогика фанлари кандидати Ж. Фаёзов эса Тошкентдаги 40-мактабда химия фани бўйича факультатив машғулотларни олиб бориб, бой тажриба тўплади.

Бироқ, шуни ҳам айтиш керакки, айрим мактабларда бу муҳим ишга етарли аҳамият берилмаётир. Баъзи мактабларда факультатив машғулотлар номигагина ташкил этилган, баъзиларида эса машғулотларни олиб бориш учун қулай шароит яратиб берилмаган.

Ўқувчиларнинг хоҳиш ва қизиқишлари инобатга олинмаган ҳолда иш тутаётган мактаблар ҳам бор. Жумладан, 142-мактабда ҳозир математика бўйича факуьтатив машғулот олиб борилмоқда. Текширилганда шу нарса маълум бўлдики, машғулотга жалб этилган ўқувчиларнинг кўпчилигида унга қатнашиш истаги йўқ. Афтидан, мактаб дирекцияси 9-синф ўқувчиларининг ҳаммасини машғулотга жалб этаверган. Худди шундай ҳолни 94-мактаб мисолида ҳам кўриш мумкин.

Факультатив фанлар ва курсларни танлашда ўқувчиларнинг қизиқишларини ҳисобга олиш лозим. Аммо айрим жойларда бу масалага ҳам етарли аҳамият берилмаётир.

Факультатив машғулотларни ўз ҳолига ташлаб қўйиш ярамайди. Халқ маорифи бўлимлари, ўқитувчилар малакасини ошириш институтлари бу борада тадбиркорлик билан иш кўришлари керак. Пухта тузилган ўқув программаларини тузиб беришда, адабиётларни танлашда ҳам уларнинг ёрдами катта бўлиши лозим.

Шундагина, ўқувчиларнинг билимини бойитган ва уларни бўлажак касбни танлашга тайёрлаган бўламиз.

Мамлакатлар Одамлар Воқеалар

СОВЕТ—ТУРКИЯ БИТИМИ

АНҚАРА. Туркияда ҳар йилги ишлаб чиқариш қуввати бир миллион тонна бўлган металлургия комбинати қурилишининг лойиҳасини тузиш юзасидан Совет—Туркия битими имзоланди. Мамлакатда учинчи бу комбинат Туркиянинг жанубида, Искандарун шаҳри яқинида Совет Иттифоқининг техникавий ёрдами билан барпо қилинади.

ФИНЛЯНДИЯ кемасозлик маҳсулотларининг салкам бешдан тўрт қисмини Совет Иттифоқи сотиб олади. Суратда: янги «Мурманск» музёрар кемаси. А. Стужин фотоси.
(ТАСС фотохроникаси).

ЗАМБИЯ ҲУКУМАТИНИНГ ТАДБИРЛАРИ

ДОРУССАЛОМ. Португалиянинг ҳарбий самолётлари Замбиянинг ҳаво чегарасини бир неча марта бузганликлари муносабати билан Замбия ҳукумати тинч аҳолининг хавфсизлиги манфаатларини кўзлаб, мудофаа чораларини кўришга қарор қилди. Бу ерда маълум бўлишича, ҳукумат, жумладан, Баротса вилоятида, Ангола чегарасидан ўн миля нарида аэродром қуради.

Португалия самолётлари бу ерга осмондан бир неча марта ҳужум қилдилар. 22 апрелда қилинган сўнгги ҳужум вақтида тинч аҳолидан ўнлаб кишилар ўлди ва ярадор бўлди.

А. ГАРРИМАН — АҚШ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ БОШЛИҒИ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Алоҳида топшириқлар бўйича элчи Аверелл Гарриман Парижда Вьетнам Демократик Республикасининг вакиллари билан дастлабки учрашувда АҚШ делегациясининг бошлиғи, деб тайинланганлиги бу ерда эълон қилинди.

САЙГОНДА ЖАНГЛАР ДАВОМ ЭТМОҚДА

ЛОНДОН, (ТАСС). Сайгонда ва унинг атроф-теварагида жанглар тўхтовсиз давом этмоқда. Шолонда ва Жанубий Вьетнам пойтахтидан ғарб томондаги жойларда жуда қаттиқ жанглар бўлмоқда. Сайгоннинг 4 районида комендантлик соати амалга оширилган.

Бугун шаҳарнинг ғарби-жанубий қисмида, Жанубий Вьетнамдаги Америка қўшинларининг штаб-квартираси жойлашган районда икки марта кучли портлаш бўлди.

Рейтер агентлигининг Сайгондаги мухбири хабар беради: Жанубий Вьетнам озодлик халқ қуролли кучлари бугун Таншонният ҳарбий-ҳаво базасини яна миномётлардан ўққа тутдилар. Президентнинг Сайгон марказидаги саройи ва саройдан 3 километр ғарби-жанубдаги электр станцияси ўққа тутилди. Президент саройидан 3 километр жанубдаги Таухо ва Дой каналлари атрофида қаттиқ жанглар қизиб кетди. Сайгоннинг 6-районида оғир кўча жанглари бўлмоқда. Жанубий Вьетнам ватанпарварлари бугун шу райондаги 3 та полиция участкасига ҳужум қилдилар. Жанубий Вьетнам пойтахтининг бир қанча районларида озодлик халқ фронтининг байроқлари ҳилпираб турибди.

Американинг йирик ҳарбий таъминот базаси — Донгх атрофида жанглар тўхтамай давом этмоқда. Америка ҳарбий қўмондонлиги вакилининг хабар беришича, бу районда ўтган ҳафта ичида американликлардан 525 киши ўлдирилган ва ярадор қилинган.

ТУНИС СУРИЯ БИЛАН ДИПЛОМАТИЯ МУНОСАБАТЛАРИНИ УЗДИ

ТУНИС. (ТАСС). Тунис ҳукумати Сурия билан дипломатия муносабатларини узиш тўғрисида қарор қабул қилди. Тунис ташқи ишлар давлат секретариатининг бу ерда эълон қилинган расмий баёнотида айтилишича, Сурия ҳукумати бошлиғининг Тунис Республикаси президенти шаънига айтган баъзи гаплари ана шу муносабатларнинг узилишига сабаб қилиб кўрсатилади.

СУИҚАСДЧИЛАР ҚАМОҚҚА ОЛИНДИ

ЖАЗОИР. (ТАСС). Жазоир хавфсизлик хизмати 1968 йил 25 апрелда Революцион Кенгаш раиси Бумиддинга қилинган суиқасднинг асосий ташкилотчилари ва қатнашчиларидан бирини қамоққа олди, деб хабар беради АПС агентлиги.

1967 йил 14—15 декабрда полковник Збири исёнида қатнашган собиқ майор Амар Меллах суиқасд ташкилотчиларидан биридир. АПС агентлигининг билдиришича, Меллах билан бирга унинг шерикларидан кўпчилиги ҳам қамоққа олинган.

ХИТОЙДАГИ ВОҚЕАЛАР

Хитойдан олинаётган хабарларга кўра, мамлакатда ички вазият борган сари кескинлашмоқда. Пойтахтда студентларнинг «Цзинганьшань» ва «Синьбэйда Гуньше» деган гуруҳлари орасида чинакам уруш бормоқда. Шу ҳар иккала гуруҳнинг тарафдорлари 26 апрелда Пекин университети биносини ишғол қилиб, у ерда баррикадалар қурдилар, ўз байроқларини тикдилар ҳамда қўлга тушган нарса билан қуролланиб, тез-тез бир-бирларига ҳужум қилиб турмоқдалар. Университет биноси устидаги черепицаларни тўплаб олиб, душман «истеҳкоми»га суқилиб киришга уринаётган ҳамма кишиларни тошбўрон қилдилар. Халқ университетида ва «Цинхуа» университетида студентлар ўртасида тўқнашувлар ҳатто 1 Май куни ҳам давом этди.

Чет эл матбуотининг хабарларига қараганда, 1 Майда Пекинга қўшинлар келтирилди. Улар шаҳар атрофига ва майдонларга жойлаштирилди. 1960 йилдан бери Хитойда меҳнаткашларнинг 1 Май намойиши ўтказилаётгани йўқ. Бу йил шаҳар паркларида ўтказиладиган одатдаги халқ сайллари ҳам таъқиқланди.

Пойтахтда саноат ишлаб чиқариши кўп жиҳатдан издан чиқди. «Маданий революция» раҳбари Чэнь Бо-да Шицзиншань металлургия комбинати йиғинида ишчиларни маҳсулот ишлаб чиқаришни яна бошлаб юборишга кўндирмоқчи бўлиб, сўзлаган нутқида Пекиндаги кўпчилик заводлар, айниқса, оғир саноат ишни тўхтатиб қўйганлигини эътироф қилди.

Вилоятларда кишиларнинг кўпчилик олдида яна қатл қилинаётганлиги ва умуман террор кучайганлиги тўғрисидаги маълумотлар ҳам вазиятнинг кескинлашганлигини кўрсатиб турибди. 26 апрелда Чанчундаги (Цзилин вилоятининг бош шаҳри) стадионда «Мао штаби»га қарши чиқишда айбланган маҳаллий ходимларнинг катта группаси «суд қилинди». Олти киши ўлим жазосига, қолганлар умрбод ёки узоқ муддатли турма жазосига ҳукм қилиндилар.

Худди шундай суд 27 апрелда Шанхайда маданий революция майдонида ҳам бўлиб ўтди. Мао Цзэ-дун ва Линьбяога «ҳужум қилишда» айбланган етти киши ўлим жазосига ҳукм қилиниб, худди шу ернинг ўзида отиб ташланди. Шанхай радиоси хунвэйбинлар шу кишилар қатл қилинаётган вақтда қувончларини ичларига сиғдира олмадилар, деб хабар беради. Шанхайнинг ўзида мана шу ўрта аср фожиаси телевидение орқали кўрсатилди.

Кишиларнинг халқ ўртасида қатл этилаётганлиги тўғрисида кейинги кунларда Гуандун вилоятидан ва Ички Монголиядан ҳам хабарлар олинди. Хух-хотода (Ички Монголия маркази) ўлдирилган кишилар Хитой Компартияси Ички Монголия комитетининг собиқ биринчи секретари ва халқ комитети раиси Уланьфу билан «жиноий алоқалар боғлаш»да айбланадилар. Бу эса автоном районларда маҳаллий миллий кадрларни қириб ташлаш йўлидаги янги жиноий ҳаракатдир.

Мао Цзэ-дун матбуоти хунвэйбинларнинг ғазабини кучайтиришга уриниб, уларни «маданий революция» мухолифларидан янада ўч олишга даъват этмоқда. Газеталар хунвэйбинлар олиб ташлаган партия, маъмурий ва хўжалик раҳбарларининг ишини қайтадан кўриб чиқишни талаб қилаётган «ўнг оғмачилар»ни йўқ қилишни талаб этмоқдалар.

Хитой матбуоти турли вилоятларда «Мао штаби»нинг мухолифлари «революция ташкилотларига» суқилиб кирмоқдалар ва «революцион комитетлар»га нисбатан қарши ҳужумга тайёрланмоқдалар, деб ёзмоқда. Газеталар Мао тарафдорларини оппозицияни «бутунлай йўқ қилиш йўлида урушга» даъват қилмоқда. Оппозицияга қарши «ёппасига ҳужум қилиб, уларнинг нафасини ростлаб олишга йўл қўймаслик ва тамомила йўқ қилиб ташлаш» ҳақидаги бу чақириқ биринчи марта Цзянсу вилоят «революцион комитети» раиси Сюй Шунинг 12 апрелда «Жэньминь жибао» газетасида эълон қилинган мақоласида илгари сурилган эди. Эндиликда бу шиорни вилоятлардаги газеталар ва радиостанциялар ҳам қувватлаб чиқмоқдалар.

Мао Цзэ-дун группасининг асосий пропаганда органи — «Жэньминь жибао» ва «Хунци» ҳам вазиятнинг кескинлашганлигини эътироф қилишга мажбур бўлмоқда. «Кураш тобора мураккаблашмоқда ва чуқурлашмоқда» деб ёзади «Жэньминь жибао» билан «Хунци». (ТАСС, 8 май).

ИСЛОМОБОД — Покистоннинг янги пойтахтидир. Суратда: секретариат биноси. Унда жуда кўп министрликлар жойлашган.
П. КРЕЧНЕВ фотоси (ТАСС фотохроникаси).

ҲАР ТЎҒРИДА

ГАПИРАДИГАН СОАТ

Америка Қўшма Штатларида гапирадиган кичкина соат ишлаб чиқарилибди. Унинг на циферблати, на мили бор. Уларнинг ўрнига жажжигина кнопка ўрнатилган. Лозим бўлган пайтда кнопкани босиш кифоя, ёқимли аёл овози соат неча бўлганини айтади.

50 ТА ҚОПЛОННИ ЎЛДИРУВЧИ БАҚА

Зоологлар Колумбия чангалзорларида ғалати бақа топишди. Унинг устки тери тешикларидан ўта заҳарли модда ажралиб тураркан. Бу заҳарли модданинг таъсир кучи шунчалик зўр эканки, озгинаси 50 та катта қоплонни тил тортирмай ўлдираркан. Бундай кучли заҳар шу пайтгача фанга маълум эмас эди.

ФУТБОЛ ВАТАНИ АНГЛИЯ ЭМАС

Қайси бир футбол ишқибозидан футбол ватани қаер деб сўрасангиз. Англия деб жавоб беради. Лекин олимлар кўпдан бери бу ўйиннинг қадим замонлардан маълум эканини тахмин қилишар эди. Бироқ, ашёвий далил бўлмагач, индамай юришарди.

Ниҳоят, ҳозир олимлар фикрини тасдиқлайдиган тарихий гувоҳ чиқиб қолди. Яқинда, Грецияда икки минг йилдан бери ер остида яшириниб ётган ваза топилди. Унда икки эркак тасвирланган бўлиб, уларнинг бири футболчи, иккинчиси эса устозидир. Футболчи машқ қиляпти, тренер эса унга йўл-йўриқ кўрсатмоқда. Агар ўша даврда футбол ўйини бўлмаганида, бундай манзара тасвирланмаган бўларди.

ХАЗИНАТОПАР ЎРДАК

Венгриялик Ковач деган киши бозордан сотиб олган ўрдакни уйда патини тозалаб, қорнини ёрса ичидан қадимги тилла танга чиқибди. Ковач тангани музейга олиб борганда музей ходимлари унинг XV асрда чиқарилганлигини аниқлашди. Ўрдак боқилган кўл «тинтув» қилинганда бундан бир неча аср муқаддам яшириб қўйилган анчагина тилла танга хазинаси топилган.

ЎЗБЕКИСТОНДА ТОЖИК АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ ДЕКАДАСИ ОЛДИДАН

Янги шеърлар

Мирзо ТУРСУНЗОДА

ШОИР

Эй шоир, юрагинг ёнсин доимо,
Ва ўзинг ёнишдан чўчима асло!
Ёнишдан яралар темиру пўлат,
Ёнишдан ловуллар гулхан-муҳаббат.
Гар офтоб ёнмаса, сароб бўлади,
Гул ҳаёт бенуру хароб бўлади.
Гар ёниш бўлмаса, диллар тош бўлур,
Сафоли манзиллар тез адош бўлур.
Гар ёниш бўлмаса, бўлмас интилиш,
Гуллашу юксалиш, хуллас ҳарбир иш!
Эй шоир, ёнишдан қилмагил нола,
Ёниш-ку висолни этар ҳавола.
Ёнишни билмасанг, ёниш ҳам қийин,
Ёнишни билмасанг, ёр бўлмас тайин.
Дил-тандир, шеър эса сакраб чиққан чўғ,
Фонтандек отилиб янграсин қўшиқ!
Диллардан дилларга бордир эзгу йўл,
Шу йўлда эрийди тошбағир кўнгил.
Юракдан ёнсанг сен — ёнар ёринг ҳам,
Шунда у вафодор, чинакам ҳамдам!
Эй шоир, доимо ёнсин юрагинг,
Агар сен ёнмасанг, йўқдир керагинг!

Тожикчадан ТЎЛҚИН таржимаси.

Абдужаббор ҚАҲҲОРИЙ

ДЕНГИЗ БИЛАН ҲАЗИЛ

(МАНЗАРА)

Фараҳбахш шом чоғи. Соҳилда туриб,
Денгизга ҳазил-ла отган эдим тош,
Қафасга қамалган шердай ўкириб,
Чайқала-чайқала у кўтарди бош.
Қирғоққа чанг солди, ўтди тимдалаб —
Ҳеч чидай олмасди ғазаб-қаҳрига.
Келарди шағал, қум, лойни тўдалаб
Ва яна тортарди барин қаърига.
Денгиз хуружини завқла кузатиб,
Қуёш манзилига кириб бўлди жо.
Қонга бўялгандек уммон қизарди,
Ғазабдан ўзига тиғ урдими ё?!

Мавжуда ҲАКИМОВА

ДИЛИМ

Бунчалар серташвиш, қайноқсан, дилим?
Ё баҳор кўкида чақмоқсан, дилим?
Изҳор эт,
бунчалар шошасан қайга?
Мисоли тинимсиз тойчоқсан, дилим.
Кўкрагим сен учун торлик қилдими,
Ўзингни урасан ҳар ёқ сан, дилим?
Бургутдай учишни истайсанми ё,
Асло ҳам сезмайсан чарчоқ, сан дилим?
Хаёлан ошасан дарё, қирларни,
Меҳнаткаш, ҳар доим уйғоқсан, дилим!
Сен билан боғлиқдир борлигим, бахтим,
Шодлигим, қайғумга ўртоқсан, дилим.
Ҳаёт, йўлларида бардам бўл, толма,
Қўлимда алвон ранг байроқсан дилим.

Ўлмас ЖАМОЛ таржималари.

МАҲАЛЛАДА БАЙРАМ

9-Май куни Киров районидаги Карл Маркс номли маҳаллада эрта тонгдан карнай-сурнай садолари янгради. Маҳалла байрам либосига бурканган. Клуб пештоқида байроқлар ҳилпираб турипти.

Маҳалла аҳолиси бутун совет халқи билан биргаликда фашистлар Германияси устидан қозонилган жаҳоншумул тарихий ғалабанинг 23-йиллигини нишонладилар.

Клубда ана шу байрамга бағишлаб чиқарилган «Янги ҳаёт» деворий газетанинг махсус сони, шу маҳаллада истиқомат қилувчи Улуғ Ватан урушининг қатнашчиларига бағишланган фото газета ҳамда турли диаграммалар чиқарилган. Байрам арафасида жамоатчилик асосида янги чойхона қуриб битказилди. Қисқа давр ичида маҳаллада клуб, иккита озиқ-овқат магазини, поликлиника қурилди. Кўчаларга дарахт кўчатлари ўтказилиб кўкаламзорлаштирилди.

Ғалаба кунига бағишланган тантанали йиғилишни кекса отахонлардан Шодмон ота Хўжаев қисқача кириш сўзи билан очиб, маҳалла аҳолисини байрам билан қизғин табриклади.

Улуғ Ватан уруши қатнашчиларидан Нуъмон Мақсудхўжаев, Собир Тожиевлар уруш йиллари давомидаги жанговар ишлари ҳақида гапириб бердилар. Маҳалла комитетининг раиси Назир Назаров маҳалла аҳолиси қўлга киритган ютуқлар ҳамда қилинадиган ишлар ҳақида гапирди. Йиғилишда район партия ва совет ходимлари қатнашдилар.

Йиғилиш қатнашчиларига Киров район маданият уйи ҳаваскорлар тўгараги қатнашчилари ҳамда Ўзбекистон давлат филармониясининг солисти Исоқ Катаев иштирокида концерт берилди.

Х. ЮНУСОВ.

УЧ ИНҚИЛОБ ВЕТЕРАНИ

Кундан-кун кўркамлашиб, чиройига-чирой қўшилиб бораётган азим Тошкент кўча ва хиёбонларидан ёши улғайиб қолган бир мўйсафид оҳиста қадам ташлаб боряпти. Унинг дадил қадам ташлашида ва ўткир қарашларида ҳамон бардамлик сезилиб турибди, чеҳрасида кексаликка хос ажиб мулойимлик. Олабайроқ беқасамини бир қўлига ташлаб олган. Бу — Бегмат ота Эрматовдир.

Бегмат ота Эрматовнинг ҳаёти катта воқеалар билан тўлиб тошган. Мўътабар кекса уч революция — 1905 йил, 1917 йил февраль ва Улуғ Октябрь социалистик революцияларининг қатнашчисидир.

Бегмат ота Гражданлар уруши йилларида Врангель ва Махнони тор-мор келтиришда, Ўрта Осиёда босмачи тўдаларига қарши курашда фаол қатнашди. Унинг Ватан олдидаги хизматлари муносиб тақдирланган. Ҳозирги кунда мўътабар кекса кўксини Ленин ва Қизил Юлдуз орденлари безаб турибди.

Яқинда революция ветерани саксон ёшга тўлди. Бегмат ота анча ёшга бориб қолганига қарамай, қурилишларда, корхоналарда, мактабларда бўлиб туради. Куни кеча у ўзи сингари мўътабар ёшдаги революция ветеранлари билан янги Тошкентни бунёд этишда қатнашаётган қардош «Главленинградстрой» қурувчилари ҳузурида бўлди. Октябрь районидаги «Мевазор» маҳалла пенсионерлари билан суҳбатлашди. Кекса революционер ўз жамоатчилик ишини ана шундай адо этяпти.

Суратда: уч революция қатнашчиси Бегмат ота Эрматов.

Р. ШАМСУТДИНОВ фотоси. (ЎзТАГ).

Спорт

МАҒЛУБИЯТ УСТИГА МАҒЛУБИЯТ

«Пахтакор» яна мухлисларини қаттиқ ранжитди. Олмаотада бўлган ўйинда тошкентликлар ҳимояси майдон эгаларининг зўр кўтаринкилик билан олиб борган ҳужумларига бардош беролмай тўрт тўп ўтказиб юборди. Бунга жавобан пахтакорчилар бир мартагина гол киритдилар, холос. У ҳам штраф зарбасидан урилди (Абдураимов). «Пахтакор» шу вақтгача Қозоғистон футболчиларидан бундай катта мағлубиятга учрамаган эди. Шу куни Москвада «Торпедо» командаси «Крилья Советов»ни қабул қилди. Учрашув 0:0 ҳисобида тугади. Куйбишевликлар Москвадан очко билан қайтган ягона командадир: шу вақтгача Москва командалари ҳали ҳеч бир коллективни сийлашмаган эди.

9 май куни бўлган учрашув натижалари қуйидагича: «Динамо» (Киев)-«Черноморец» — 2:2; «Динамо» (Минск)-«Зенит» — 2:1; «Арарат»-«Динамо» (Тбилиси) — 0:0; «Торпедо» (Кутаиси)-СКА — 1:0; ЦСКА-«Динамо» (Москва)— 2:1; «Заря»-«Шахтер» — 3:1; Бугунга келиб турнир жадвалидаги аҳвол қуйидагича бўлди:

Командалар	Ў.	Т.	О.
«Динамо» К.	8	9—4	11
«Локомотив»	6	11—5	9
«Нефтчи»	7	8—2	9
«Спартак»	6	9—5	9
ЦСКА	7	7—4	9
«Торпедо» М.	8	9—6	9
«Кр. Советов»	7	5—3	9
«Заря»	8	6—7	9
«Динамо» Мн.	7	6—3	8
«Динамо» Тб.	7	5—3	8
«Зенит»	7	7—6	7
«Динамо» М.	8	6—7	7
«Шахтер»	7	5—7	7
«Черноморец»	7	8—10	6
«Қайрат»	7	6—7	5
«Арарат»	7	5—7	5
«Торпедо» Кт.	8	8—14	5
«Пахтакор»	8	6—13	5
«Динамо» Кд.	7	2—8	4
СКА Р.	7	7—14	3

Жадвалда кеча Москвада бўлган «Локомотив» ва «Спартак» командалари ўртасидаги учрашув натижаси кўрсатилмаган.

ПЕТРОСЯН КУТМОҚДА

Жаҳон чемпионлигига даъвогарлар ўртасидаги кураш қизғин паллага кирди. Ҳозир уч ерда чорак финал мусобақалари бўлмоқда. Югославияда ўтаётган С. Глигорич ва М. Таль ўртасидаги матч-турнирда совет гроссмейстери 4:3 ҳисобида олдинда бормоқда. 8-учрашув Глигоричнинг касаллиги сабабли қолдирилди. Иккинчи чорак финалчилар — даниялик Ларсен ва венгриялик Портиш ўртасида икки ўйин бўлиб ўтди. Бу матчда Ларсен 1,5:0,5 ҳисоби билан пешқадам бўлиб олди. Амстердам шаҳрида, совет гроссмейстри В. Корчной америкалик С. Решевский билан баҳслашмоқда. Рақибларнинг биринчи ўйини дуранг бўлиб тугади. Иккинчи учрашув эса кечиктирилди.

Маълумки, ҳозирча биргина ярим финалчининг номи маълум. У Геллерни матч учрашувида ютиб чиққан Спасскийдир.

Жаҳон чемпиони Петросян эса даъвогарни кутмоқда. Келаси йил баҳорда даъвогар чемпионни курашга чақиради.

АНГЛИЯ ЯРИМ ФИНАЛДА

Испания футболчилари ўз майдонида бўлган иккинчи учрашувда ҳам жаҳон чемпионлари Англия футболчиларига ютказиб қўйдилар. Ҳисоб 2:1. Шундай қилиб, Европа чемпионатида Италия ва Югославиядан сўнг Англия ярим финалга чиқди. Тўртинчи ярим финалчи бугун Москвада совет футболчилари билан венгрияликларнинг жавоб учрашувида аниқланади. Ўйинни кеч соат 22—30 да телевизор орқали кўриш мумкин.

КЎЗЛАРИ ЙЎЛДА, ҲАЁЛИ ПУЛДА

Илгари ҳафтада бир марта келадиган дам олиш кунигача мўлжалли ишларинг қаторлашиб қоларди. Бола-чақани етаклаб кинотеатрга боришми, ёри-дўст, қариндош-уруғдан хабар олиб келишми, дўстлар билан узоқроқ жойга чиқиб ҳордиқ чиқаришми, ҳаммаси шу кунга тўғри келар эди. Баъзи кунлари буларнинг қайбирини олдин бажаришни ўйлаб, кун ўтганини ҳам билмай қолардинг. Икки ўртада на иш бажариларди, на дам ола билардинг.

Мана энди икки кунлик дам олиш ҳафтасига ўтилди-ю, жон роҳати бўлди.

Лекин бола-чақани етаклаб, атайлаб кўчага чиққанингда манзилингга етолмай, гоҳо таксига қўл кўтариб тураверишасабни бузаяпти. Йўқ, такси етишмаётгани учун эмас, такси етарли. Бўлмаса гап нимада? Ёки худди ўша дам олиш кунлари такси шофёрлари паркдан маршрутни бир томонга буриб юборишадими? Хайтовур Қўйлиқ билан Кўктерак бозоридан бошқа жойнинг номини эшитгилари ҳам келмайди.

Ҳа, ишонаверинг. Ғилдираги айланиб турган такси шофери борки, «бўшмисиз» деган саволга «Қўйлиққа бўлса марҳамат, ўтиринг» деб жавоб беради. Албатта, қуруқ гапдан кўра, икки оғиз бўлса ҳам факт билан гапирган маъқул.

Ўтган дам олиш кунларидан бири эди. Калинин районидаги такси остановкасида камина бир қўл билан ўғилчани етаклаб, иккинчи қўлда қизалоқни кўтариб олганмиз. Мендан икки қадам орқада рафиқам. У ҳам ичига симоб солинган тўрвадек зил-замбил сумкасини гоҳ у қўлига, гоҳ бу қўлига олиб, бетоқатлик билан такси кутарди. Кошки манзилимиз яқин бўлса. Қурбақаободда. Қариндош-уруғларникига бораяпмиз. Ҳали у шоферга ялинамиз, ҳали бунисига. Шу зайлда бир соатча кутдик. Таксику сероб, бири келиб, бири кетиб турибди. Лекин қаёққа...

— Қўйлиққа яна икки киши борми?

— Қўйлиққа бормайсизми, брат?

— Йўғ-а, биз Қурбақаободга бормоқчи эдик.

— Э, бугун бозор куни бўлса, Қурбақаободда нима бор? Бозорга борсангиз-чи, — дейди шофер худди майна қилгандек киноя билан.

— Қани Кўктеракка борми? — бақириб сўрайди бошқаси.

— Эй, биродар бизни Дўмбирободгача...

— Кечирасиз, овқатга чиқмоқчи эдим, бўлмаса жоним билан.

Ана шунақа. Сиз қўл кўтариб гоҳ у машина, гоҳ бу машина кетидан югураверасиз, илтижо қиласиз. Сизга «қорним таталаб кетяпти» деган ҳалиги шофер кўзингиз олдида 4 кишини тўплаб, Кўктеракка ёки Қўйлиққа қараб газни босиб қолади. Хўш, Қўйлиқ билан Кўктерак бозорига иши тушмаганлар нима қилиши керак? Нима қиларди? Шоферлар халта нафсини тўлдириб, қайтгунча кутишади-да.

— Нима бошқа кўчалардан тикон чиққанми? Нега тескари қарашади, — ҳайрон бўлиб сўрайди йўловчилардан бири.

— Ҳайронман, сал кечроқ қолса, бозор директори худди уларни бозорга кирғазмайдигандек, сумка кўтарганларни чақиради-я. Ёки бизни пулимиз..., — дейди иккинчи йўловчи.

ФЕЛЬЕТОН

— Э, бугун таксига тушаман, деб овора бўлманглар, — деди шунда учинчи бир йўловчи, — вақтингизни бекор ўтказмасдан, йўлдан қолмаганларинг маъқулми дейман? Ҳали-вери сизларга такси тегмаса керак.

— Ие, дам олиш куни таксичилар фақат бозорга хизмат қилсин, деган буйруқ-муйруқ чиққанми?—Гапнинг тагига тушунмаган содда йўловчи таажжуб билан сўради.

— Ҳеч қанақа буйруқ-муйруқ йўқ. Кўпчилик такси шоферлари ҳозир сиз билан бизнинг йўлимизга эмас, қўлимизга қараб юрадиган бўлиб қолишган. Ҳа, биродар ҳамма касал ҳам шунда.

— Кўктеракка борми, ўтиринг тўрт киши.

Ана, яна бири келиб қолди. Бу бақириб одам чақираётган ким бўлди экан? Биринчи таксимотор паркининг шофери А. П. Крикунов. У «79/35 ТНВ» номерли машинасини «йўловчиларга» кўндаланг қилади. Йўқ, у йўловчини ҳурмат қилгани учун эмас, нафси учун томоғи қирилиб бақиради. Крикунов Калинин районидан тўрт чорбозорчини ўтказиб, Кўктерак бозорига йўл солади. Бозорга етгунча машина счёти 1 сўм 20 тийин кўрсатади. Нафс бандаси Крикунов ҳар бир йўловчидан 1 сўмдан, 4 сўм ҳақ олади. У ортиқча пулни чап чўнтагига солиб, нафси сал ором олгач, яна орқага қайтади.

Ана, кўрдингизми, бир маршрутнинг ўзида чап чўнтакка шунча сўмдан тушиб тургандан кейин, сизни Дўмбирободга етаклаб юрармиди?

Учинчи таксимотор паркининг шофери Б. Н. Зедкинадзе ҳам Қўйлиқ билан Кўктерак ўртасида қанот боғлаб учиб юрибди.

Ҳа, унинг бозори чаққон. Борди-ю, унга бошқа маршрутни эслатиб қолсангиз, жеркишдан ҳам тоймайди. Ўша куни Калинин майдонидан Кўктераккача 1 сўм 25 тийин ўрнига икки кишидан 1 сўмдан, яъни 75 тийин ортиқча ҳақ олган. Бу битта маршрутнинг ўзида. Ахир тушгача ёки тушдан кейингача неча маротаба қатнайди. Кишиларнинг қанча-қанча пулини қайириб қолади.

Мана бу А. Мирзоҳидов исмли шофер, у 3-таксимотор паркига қарашли «89-31 ТНВ» номерли машинани бошқаради. У уйидан йўловчиларга чиндан ҳам холис хизмат қилиш нияти билан эмас, балки гўё отасидан мерос қолган машинадан кўпроқ даромад олиш, чап чўнтагини қаппайтириб қайтиш нияти билан чиқади. Йўловчиларнинг пулини қоқиб олишда унча-мунча шофер унга тенг келолмайди. Мирзоҳидов ўша дам олиш куни Куйбишев шоссесидан Қўйлиққача учта йўловчини олади. Счётчик 1 сўм 78 тийин кўрсатади. У эса ҳар биридан 1 сўмдан 3 сўм, яъни 1 сўм 22 тийин қўшимча пул олади.

«42—97 ТНГ» номерли 8-таксимотор паркининг шофери Н. Я. Майзингер ҳам улардан ўтса-ўтадики бу соҳада қолишмайди. У ҳам Куйбишев шоссесидан Қўйлиққача 2 сўм 30 тийин ўрнига йўловчилардан 4 сўм пул олган.

Улар ана шунака. Дам олиш куни кишилар ҳақига хиёнат қилиб бўлса ҳам балойи нафсларини тўлдириб уйига қайтишади. Биздақа дам олиш кунидан фойдаланиб, ёру дўстларни; қариндош-уруғларни кўриб келиш нияти билан атайлаб кўчага чиққан, ёки бирор муҳим иши чиқиб қолган кишилар такси йўлида мунтазир бўлиб, қимматли вақтларини кўчада ўтказиб, қайтиб кетишга мажбур бўлишяпти.

Бизнингча, айниқса дам олиш кунлари фақат ўз мақсадлари, чўнтакларини ўйлайдиган таксичиларнинг Қўйлиқ билан Кўктерак бозорига турна қатори тизилишиб қатнашларига барҳам бериш керак. Жиғилдонини текин даромад билан тўлдириш ниятида кўча чангитиб юрган такси ҳайдовчиларни тегишли таксимотор паркларининг бошлиқлари тартибга чақириб, чора кўришларини жамоатчилик талаб қилмоқда.

А. ШАЙХОВ.

ШИНГИЛ ҲИКОЯЛАР

ҲАССА

Чол дунёдан кўз юмди. Кампир бу оғир мусибатдан сўнг касал бўлиб ётиб қолди. Ўғиллари, неваралари бошида гирдикапалак бўлиб, кўнглини овлашга интилдилар. Ниҳоят кампир ёстиқдан бош кўтарди.

Энг кичик невараси устига жездан нақшлар ишланган ҳасса олиб келди. Аммо, кампир фақат чоли тутган беҳи новдасидан қилинган ҳассани қўлига олди. Ҳассага қараб туриб кўзлари ўз-ўзидан намланди. Яқинда чоли бу ҳассага суялиб юрарди. Кампир ҳассага таяниб, бир-икки қадам ташлади. Назарида ҳассага эмас, гўё чолига суялиб юраётгандай туюлди.

ҚЎҒИРЧОҚ

Лоланинг коптоги Иброҳим амакининг ҳовлисига тушиб қолди. Лола қаддини букиб юрадиган, қовоғи ҳар доим солиқ амакидан қўрқарди. Аммо, нега қўрқишини ўзи ҳам билмайди.

Энди бўлса, қизил коптоги келиб-келиб, унинг уйига тушиб кетди. У журъатсизлик билан ҳовлига кирди-ю, кўзи айвонда қўғирчоқ ушлаб ўтирган Иброҳим амакига тушди. Қўғирчоқни кўриб, қўрқувни ҳам, коптокни ҳам унутди.

— Амаки, бу кимники? — сўради бийрон тил билан айвон олдига яқинлашиб.

— Ия, сенми қизим. Буми... ма, сен ола қол, — деди Иброҳим амаки бошини кўтариб.

Лола иккиланиб, бир муддат қўғирчоққа қараб қолди.

Иброҳим амаки Лоланинг қўнғироқ сочларини оҳиста силади, хўрсинди. «Битта шунақа қақажоним бўлганида овуниб юрардим» — ўксиниб кўнглидан ўтказди. Бефарзандлик ўзини тунг, одамови қилиб қўйганини эндигина тушунди.

— Ол, олабер, — деди мулойимлик билан кулиб.

Лола қувониб, қўғирчоқни қўлига олди.

— Раҳмат, амаки!

—Бизникига кириб тур, қизим...

Лола бошини лиқиллатиб бир қўлида коптоқ, бир қўлида қўғирчоқ билан эшикка йўналди.

—Яхши амаки экан, — деди ўзича қувониб.

Анвар МАДРАҲИМОВ.

РАССОМ ХАНДАСИ

— Уйда хизматингизни қилавериб жонимга тегди, ишга кираман...

— Мана, биринчи маошимдан сизга совға, дадаси!

— Ҳозирги ёшлар тарбиясиз бўлиб кетаяпти-да!?!

— Сизга жой бўшатиб беришди-ку, нимадан яна норозисиз?

— Тўғри айтасиз биродар, лекин хотиним ҳамон тик турибди-да!

А. ХОЛИҚОВ расмлари.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

11 МАЙДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

10.55 — Кўрсатишлар программаси.

Ўзбек тилида: 11.00 — Шанба, нонуштадан сўнг, 11.40 — Ўргатувчилар (кинофильм), 12.20 — Соғлом танда — соғ ақл («Ёшлик» студияси).

13.00 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

16.55 — Кўрсатишлар программаси.

Ўзбек тилида: 17.00 — Қувноқ минутлар (болалар учун), 17.30— Телеянгиликлар (рус тилида), 17.40 — Концерт (халқ ҳофизлари), 18.20 — Телеянгиликлар 18.35 —Олов қалбли кишилар («Ёшлик» студияси).

20.00 дан — Москва кўрсатади.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

16.00 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 20.00 — Шанба, нонуштадан сўнг (такрорий эшиттириш), 20.40 — Совет Шарқи куйлари, 21.30 — Унутилмас баҳор (бадиий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

17.00 дан—Душанба кўрсатади.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 11/V да Севилия сартароши, 12/V да Оққуш кўли, 14/V да Травиата.

ҲАМЗА НОМИДАГИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 12/V да Мирзо Улуғбек.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 11/V да Икки билагузук, 12/V да Қизбулоқ, 13/V да Гули сиёҳ.

КИНО

Қишки бинода

Замонамиз қаҳрамони — «ВОСТОК», «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Фарҳод жасорати — НАВОИЙ номли (ўзбек тилида), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Анна Каренина — «ЧАЙКА» (кеч соат 6.45 минутда ва 9 яримда), САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 12,3, кеч 6.15 минутда, 9 да).

Золушка — САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 10 да).

Сув париси тасвирланган узук — «ЧАЙКА» (эрталаб соат 11,45 ва кундуз 3.15 минутда).

«Авлиё Януарий» операцияси— «МОСКВА» (эрталаб соат 10, кундуз 12,4 ва кеч 6 да).

Ёзги бинода

Замондошинг — «РАКЕТА» (кеч соат 8.45 минутда).

Лўли — НАВОИЙ номли (кеч соат 8.45 минутда ва 10 яримда).

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

11, 12 МАЙДА

БАЙРАМ КОНЦЕРТИ

Концертда Ўзбекистон ССР халқ артисти Кундуз МИРКАРИМОВА, солистлар: Фахриддин УМАРОВ, Зокир СУЛТОНОВ, Исҳоқ КАТАЕВ, Сора ШУКУРОВА, Равшан МЎМИНОВА, Тўхта НАЗАРОВА, Дилбар АБДУЛЛАЕВА, Ўзбек халқ чолғу ансамбли. Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар Карим АЛИЕВ, Ғафур АЗИМОВ, Аббос БАҲРОМОВ, Азиз МЎЛЛАХОЛОВ, Умар ҲАМИДОВ, Турсун УТБОСАРОВ, Убайдулла ХЎЖАЕВ қатнашадилар.

Программани — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Муҳаббат МУСАЕВА олиб боради.

Билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 2 дан, район кассаларида соат 12 дан сотилади.

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИГА

катта техниклар: механик ускуналар, вентиляция, созлаш бўйича вентиляторчи машинистлар, слесарлар: механиклар, электриклар, сантехниклар; лифт техниклари, подстанция электриклари, ёруғлик бўйича катта рассом, электр билан ёритувчи, алоқачи инженер, фаррошлар, бухгалтер, кассир инкассатор, машинистка

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Уйғур кўчаси, 2-уй, кадрлар бўлими, эрталаб соат 9 дан кундуз 5 гача. Телефонлар 4-57-75, 4-32-93.

«САОДАТ» ЖУРНАЛИГА секретар-машинистка

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Навоий кўчаси, 30 уй, 3 қават, 29 хона.

«ВИСОТСТРОЙ» ТРЕСТИНИНГ 17-ҚУРИЛИШ БОШҚАРМАСИГА

Тошкент шаҳар марказида баланд бинолар қурилишида ишлаш учун арматурачилар, дурадгорлар, ғишт терувчилар

КЕРАК

Ёлғиз кишилар ётоқхона билан таъминланадилар.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Ленинградский кўчаси, 19-уй, кадрлар бўлими.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 08388. ИНДЕКС — 64697. № Б — 1859.